

OBJECTIUS DEL MIL·LENNI

contra la fam i la pobresa | per una escola per a tots i totes | per la igualtat de la dona | contra la mortalitat infantil | per la salut de les mares | per eradicar la sida, tuberculosi i malària | per defensar el medi ambient | per la cooperació entre els pobles

UGT: Unión General de Trabajadores y Trabajadoras és una organització sindical espanyola que compta amb una història de més de cent anys. El seu objectiu és la defensa dels drets dels treballadors i treballadores des d'un punt de vista progressista i equitatiu.

FETE: És la Federación de los Trabajadores y Trabajadoras de la Enseñanza de UGT. Defensa una educació pública i laica, basada en els principis de igualtat, solidaritat i llibertat, al servei de la societat.

ISCOD: Instituto Sindical de Cooperación al Desarrollo de UGT és una organització no governamental (ONG) per a la cooperació sindical amb països en vies de desenvolupament. Té com a objectius cooperar en el progrés econòmic, social, tècnic i cultural dels sectors socials més desafavorits, desenvolupar i reforçar la solidaritat amb les organitzacions sindicals dels països en desenvolupament i contribuir a la consolidació del moviment sindical lliure i democràtic.

IE: La Internacional de la Educación és una organització sindical mundial de treballadors i treballadores de l'educació que representen a uns 29 milions de membres de tots els sectors de l'educació, a través de 343 sindicats i associacions nacionals en 165 països i territoris de la que és membre FETE-UGT.

AECI: La Agencia española de Cooperación Internacional és un organisme autònom adscrit al Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, a través de la Secretaría de Estado de Cooperación Internacional (SECI). Té com a objectius propiciar el creixement econòmic; contribuir al progrés social, cultural, institucional i polític dels països en vies de desenvolupament; fomentar la cooperació cultural i científica amb aquests; assegurar la concertació amb les polítiques de desenvolupament, especialment en l'àmbit de la Unió Europea.

Direcció del projecte: Secretaría de Formación FETE-UGT. Elvira Novell
Secretaría de Políticas Sociales FETE-UGT. Carmen Vieites
ISCOD. Maite Nuñez

Equip Coordinador: ISCOD Ana Torres
FETE-UGT Luz Martine

Amb la col·laboració de: Secretaría de Políticas Sociales FETE-UGT. Jonatan Pozo
Secretaría de Formación FETE-UGT. Mar Rodríguez
Secretaría de Formación FETE-UGT. Daniel Cantero

Els textos i el treball de recerca, entrevistes i documentació han estat realitzats per Jose Escudero Pérez animador sociocultural, i també escriptor i músic.

El reportatge fotogràfic sobre el *graffiti* i les fotografies del mil·lenni han estat realitzats per Javier Rodríguez.

Han participat com a protagonistes de les fotografies i en la construcció del *graffiti*: Pablo Gómez Gómez, Lady Vanessa Díaz Sánchez, Yeon-Ha Kim, Alexandra Andriuca, Ángela Rodríguez Calvo, Sergio Oyola Arias, Antony Jack Silva Tito i Iris Pérez Díez.

Edició digital i pàgina web: PROSA, Montserrat Boix i Lola Pérez Carracedo.

www.educacionenvalores.org/objetivosdelmilenio
objetivosdelmilenio@educacionenvalores.org

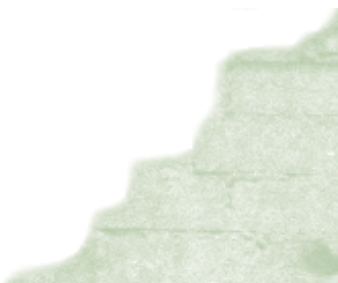
Disseny i maquetació:
Cyan, Proyectos y Producciones Editoriales, S.A.

Esta guia està dedicada a totes eixes persones, dones i hòmens, jóvens per edat o per esperit, herois quasi sempre anònims, que treballen als barris i als pobles del món a favor dels que menys tenen.

Volem donar les gràcies a les companyes i companys, militants de l'acció social, que ens han proporcionat informació i ens han mostrat exemples de tantes coses precioses, xicotetes o grans, que es fan per la igualtat i els drets humans arreu del planeta.

Índice

Presentació	7
Deu breus respostes a les deu preguntes fonamentals sobre els Objectius del Mil·lenni	9
OBJECTIU 1. Eradicar la pobresa extrema i la fam	17
OBJECTIU 2. Aconseguir l'ensenyament primari universal	27
OBJECTIU 3. Promoure la igualtat entre els sexes i l'autonomia de la dona	35
OBJECTIU 4. Reduir la mortalitat infantil	43
OBJECTIU 5. Millorar la salut materna	51
OBJECTIU 6. Combatre la VIH/SIDA, la malària i altres malalties	59
OBJECTIU 7. Garantir la sostenibilitat del medi ambient	67
OBJECTIU 8. Fomentar la cooperació internacional per al desenvolupament	75
Més informació sobre els Objectius del Mil·lenni	83
Les teues aportacions (O "A túa experiència")	87

Presentació

A LES PORTES DEL NOU MIL·LENNI ens trobem amb el repte de aconseguir majors quotes de justícia i igualtat per a tota la humanitat. Tot i els avenços aconseguits en totes les esferes del coneixement, la ciència, la tecnologia i la cultura, milers de persones pateixen el fantasma de la fam, la pobresa o la manca de l'educació. Entre tots ells, les dones i els infants resulten el col·lectiu més afectat i vulnerable. No obstant això, tot i la tasca immensa que cal fer, milers de persones en tot el món estan disposades a lluitar amb tota l'energia i la voluntat per aconseguir uns mínims coherents amb la dignitat de l'ésser humà.

Els Objectius del Mil·lenni són la demostració de que el conjunt dels éssers humans podem posar-nos d'acord per fixar les fites que requereixen solucions immediates.

Dones i homes de totes les edats i condicions es troben en aquests moments aportant totes les seves capacitats per afrontar els greus problemes que patim. Parteixen de la idea de que un altre món és possible. De que tots i totes som responsables al llogaret global. Que des de qualsevol lloc del món, per molt lluny o amagat que estigui, existeix un espai per a l'acció, la solidaritat i la justícia.

Iniciatives com les que les organitzacions de la Plataforma 1015 han engegat, ens demostren que és possible acomplir, amb la voluntat de tots i totes, les fites que ens hem proposat. No es tracta, per tant, de esperar que altres actuïn. Es tracta de sumar-nos, de conèixer, de saber, d'escoltar i d'actuar. Qualsevol iniciativa és important. El que succeix a milers de quilòmetres de distància ens concerneix.

El que fem en el nostre entorn repercuteix a milers de quilòmetres. Pensar globalment, actuar localment s'ha convertit en un deure ètic individual i universal.

Amb aquesta guia hem volgut rendir un homenatge a totes les persones, grans i joves, que desafien la llei de la fatalitat creient en el projecte d'un altre món possible i invitar-vos a contribuir en aquest gran projecte que és Els Objectius del Mil·lenni. Aquesta és una guia per a l'esperança i el compromís. Quan la llegeixis, pensa

que no estem sols, que no estem soles. Ara mateix, en un racó del planeta algú està sembrant un arbre, construint un idea, rebel·lant-se contra una injustícia, buscant la pau, desafiant la malaltia, lluitant contra la fam, educant una nena.

Quan la llegeixis, surt al carrer i actua perquè podem canviar el món. Perquè podem aconseguir Els Objectius del Mil·lenni.

Maité Núñez, Directora de ISCOD
Carlos Cortiñas, Secretari de FETE-UGT

Deu respostes breus a les deu preguntes fonamentals sobre els Objectius del Mil·lenni

Mireu, en la vida no hi ha solucions, sinó forces en marxa.
Cal crear-les, i les solucions vénen.

A. De Saint-Exupery

No et quedes immòbil
a la vora del camí
No congeles el goig
No estimes amb desgana...
... no et reserves del món
només un racó tranquil.

Mario Benedetti

1. Què són els Objectius del Mil·lenni?

Els Objectius del Mil·lenni són una declaració efectuada per 189 països l'any 2000 davall l'auspici de les nacions Unides, per la qual es comprometen a incrementar l'esforç mundial per tal de reduir la pobresa, les seues causes i les seues manifestacions. La Declaració del Mil·lenni aborda els principals problemes i reptes que té la humanitat al començament del nou segle:

- Eradicar la fam i la pobresa (Objectiu 1).
- Aconseguir l'ensenyament primari universal (Objectiu 2).
- Corregir les desigualtats de gènere (Objectiu 3).
- Reduir la mortalitat infantil (Objectiu 4).
- Millorar la salut materna (Objectiu 5).

podem canviar el món

- Combatre el VIH/SIDA, la malària i altres malalties (Objectiu 6).
- Garantir la sostenibilitat del medi ambient (Objectiu 7).
- Fomentar una associació mundial per al desenvolupament augmentant la cooperació internacional (Objectiu 8).

Les metes que van fixar-se els governs van ser reduir a la meitat els principals problemes de la humanitat. Estos objectius comprometen alhora els països desenvolupats i els països en desenvolupament. Els països amb més recursos es comprometen a augmentar els esforços a través de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament, condonacions del deute, mesures de comerç internacional i accés a medicaments essencials i tecnologia. Els Països en Desenvolupament es comprometen a practicar polítiques que puguin abordar les limitacions estructurals dels seus països: ajuda als xicotets agricultors i agricultores, inversió en infraestructures, foment dels drets humans i de la sostenibilitat ambiental.

2. Per què va sorgir la idea de plantejar uns "Objectius del Mil·lenni?"

En les últimes dècades del segle XX, es va evidenciar que als greus problemes als quals s'enfronta la humanitat els cal una resposta també a escala planetària. Els països ja no poden actuar sols. Es necessita cooperació i ajuda coordinada. El que passa a qualsevol punt del planeta ens afecta a totes i tots.

L'any 2000 es va plantejar este compromís, des de Nacions Unides, i amb el suport i la pressió de múltiples col·lectius, entitats i moviments socials que treballen pels drets humans internacionals i per la solidaritat i l'eliminació de desigualtats en el món. L'objectiu és aconseguir uns compromisos mínims per a treballar a escala global.

Un punt molt important: Els informes d'experts i expertes internacionals assenyalen que hi ha recursos suficients al món per a complir estos objectius. És a dir, uns objectius realistes, que poden ser assolits.

podem canviar el món

3. S'ha avançat des que es van pactar estos Objectius?

S'han produït avanços parcials. Resulten significatius els avanços en la matriculació en ensenyament primari de xiquets i xiquetes (objectiu 2), així com en la defensa dels drets de les dones (objectiu 3). Hi ha també compromisos internacionals en matèria de medi ambient i es busquen protocols per facilitar el tractament de malalties com la SIDA en països que no tenen recursos. Però els avanços són molt lents si es volen aconseguir les metes previstes per al 2015.

Revisant l'estat del compliment dels Objectius del Mil·lenni a finals de 2005, transcorregut ja un terç del temps que s'havia fixat la comunitat internacional per tractar estos problemes tan greus, que afecten drets humans essencials, veiem que s'ha avançat poc, encara que són importants alguns èxits obtinguts, com ara els avanços en l'escolarització, tenint en compte que no tots els països parteixen d'un mateix nivell de desenvolupament. No obstant això, en algunes zones el que s'ha produït és retrocés, i molt especialment a l'Àfrica subsahariana. En esta regió, que pateix una situació d'emergència humanitària sense precedents, hi ha uns quants països que han vist minvar la seua esperança mitjana de vida fins als 33 anys, especialment a causa de la desnutrició i la SIDA. En el Paleolític, fa 15.000 anys, en l'època dels caçadors-recol·lectors, l'esperança mitjana de vida podia ser major.

4. Estan fent els governs el possible per acomplir els Objectius del Mil·lenni?

Cal un esforç major. La realitat és que els poders econòmics continuen prioritant el creixement econòmic i els beneficis, i els governs a vegades es deixen arrossegar per esta lògica un tant il·lògica. Encara que molts governs hagen firmat el compromís dels Objectius del Mil·lenni, realment prevaleix la creença que el creixement econòmic és il·limitat.

Des de fa dècades, se sap que els recursos de la Terra són finits. Les generacions actuals tenim una gran responsabilitat de cuidar el nostre planeta i el seu precari

equilibri ambiental. No podem oblidar les generacions successives, deixant-los un llegat de destrucció.

Quant a la fam i les epidèmies, es disposa de tota la informació i dels recursos per combatre-les, però els interessos econòmics de la gran indústria farmacèutica mundial s'anteposen als objectius de la salut pública.

5. Llavors, per a què serveixen els Objectius del Mil·lenni?

En primer lloc, són un compromís mundial de lluita contra la fam, la pobresa extrema i altres alifacs que afecten la humanitat i que els governs van obligar-se a complir per al 2015. Com a ciutadans i ciutadanes, com a persones, subjectes amb drets (no ens els donen, naixem amb ells), tenim la possibilitat de pressionar les administracions públiques, ajuntaments, comunitats autònomes, organismes estatals i europeus, perquè complisquen el que van prometre i expliquen què estan fent al respecte. Com diem, són uns objectius abastables amb els mitjans i recursos disponibles.

En segon lloc, els Objectius del Mil·lenni són una forma d'organitzar i d'aglutinar els esforços de molta gent compromesa en el món. *En tots els països hi ha persones i organitzacions promovent iniciatives que busquen l'èxit dels Objectius del Mil·lenni, comunicant i aportant idees, donant exemples de com actuar. I, com sabem, l'envergadura dels problemes exigeix molta col·laboració entre el màxim nombre de persones possible.* Esta Guia pretén que, tant com pugues, *et sumes personalment a este esforç.*

6. Es poden moure raons als Objectius del Mil·lenni?

Sí. Des que van plantejar-se, algunes veus crítiques van assenyalar que els Objectius no aborden la necessitat que els més rics (països, empreses, persones) retallen el seu nivell de riquesa i la compartisquen. Els Objectius del Mil·lenni volen assolir

podem canviar el món

uns mínims i aconseguir avanços per als més desfavorits, encara que no pretenen canviar l'ordre mundial ni el repartiment global de la riquesa.

També es poden moure raons a com s'han formulat alguns objectius. En tot cas, és tal la gravetat dels temes que es plantegen (per exemple, que totes les persones puguin menjar, tinguin accés a l'educació, a la salut o acabar amb pandèmies com la SIDA) que acomplir els mínims proposats seria un gran avanç per a la humanitat. Recordem que la fam, que afecta un terç de la població del planeta, és una de les qüestions essencials que s'aborden en els Objectius i que pretén eradicar-se.

A més hi ha molts altres reptes que la humanitat ha d'assumir, als quals també hauríem de posar data límit. Parlem, per exemple, d'enfortir la llibertat i la democràcia, de respectar els drets humans, o que s'anul·le la pena de mort tant al Nord com al Sud.

7. Què tenen a veure els Objectius del Mil·lenni amb mi?

Potser penses que açò dels Objectius del Mil·lenni no t'afecta molt personalment. Que més o menys, les coses seguiran igual, i que tot açò és xarrameca.

Volem convidar-te que vages llegint els apartats d'esta xicoteta Guia. Veuràs com moltes coses sí que tenen a veure amb tu. I si no és amb tu, ho serà amb companys i companyes teus, amb gent que viu al teu barri, amb persones que tenen molt menys que tu, que tot just han arribat a Espanya des d'un país molt més pobre i amb ben poca cosa. Veuràs que problemes com la SIDA, la fam, les desigualtats que afecten la dona, el deteriorament del medi ambient i altres qüestions greus t'afecten directament. I si no a tu, a persones que tens molt a prop.

8. Pot fer-se alguna cosa des del meu xicotet entorn?

Creiem que sí. Un proverbi xinès diu: "Abans d'iniciar la labor de canviar el món, dóna tres voltes per la teua pròpia casa". Tenim espais i marges per treballar en defensa del

medi ambient, a favor dels drets de les dones, de la lluita contra la fam i contra la SIDA.

Ens queda l'opció del compromís, de cada u i cada una segons les nostres possibilitats. Davant de les males notícies, podem fer com tants governs i gent poderosa: mirar a un altre costat. Però també podem actuar des del nostre àmbit més proper, individualment o associant-nos amb altres persones, contribuint amb el nostre granet d'arena perquè canvien les coses.

Davant de tots els problemes que existeixen, moltes persones, dones i hòmens de tot el planeta, en els seus barris o comarques o des dels seus col·lectius o associacions, fan esforços per denunciar el que passa, proposant iniciatives més justes i exigint canvis.

Hi ha l'opinió, molt estesa, que no podem fer gran cosa davant de la magnitud dels problemes. I que la nostra possible acció és insignificant i no serveix per a res. Pensem que açò és un gran error. Les nostres xicotetes accions, per xicotetes que siguin, serveixen i molt. Una multitud de xicotetes accions formen una gran acció. I moltes vegades ens poden sorprendre les conseqüències que una protesta o una iniciativa feta per unes poques persones pot arribar a tindre. En el camp de l'ecologisme, per exemple, o en el de la lluita de les dones pels seus drets, moltes vegades unes poques persones amb valentia han aconseguit coses impensables.

podem canviar el món

9. Què es pretén amb esta publicació?

La intenció d'esta guia no és posar-nos a analitzar fredament indicadors de com va el món. Hi ha molts textos de referència, dels quals citarem alguns, on poden trobar-se eixes dades.

Esta guia, al contrari, pretén destacar experiències positives, moltes vegades heroiques (per què no dir-lo així, si estan salvant vides i ajudant perquè millore l'existència de moltes persones?), de persones que han s'han barallat o s'estan barallant pel que reclamen els Objectius del Mil·lenni, tinguen o no la seua formulació en ment. Persones joves o majors, dones i hòmens de molts llocs que col·laboren en projectes moltes vegades locals però que mereixen ser coneguts i imitats en altres països.

Volem aclarir que esta guia no suposa una selecció de les millors experiències. És només una mostra, un conjunt d'accions que coneixem i pensem que il·lustren maneres d'actuar i poden incitar a l'acció. El nombre d'accions que al món lluiten per l'acompliment dels Objectius del Mil·lenni és, afortunadament, enorme. I totes tenen un valor incalculable. Esta és únicament una proposta d'exemples.

Esta guia es presenta en dos formats: una edició impresa i una edició digital, a la qual pots accedir en www.educacionenvalores.org. En esta última hi ha una relació més àmplia d'exemples, un apartat específic d'accions a Espanya per a cada objectiu i es desenvolupa més la documentació i recursos.

10. Aportaré alguna cosa al que va a contar-se?

Sí. Volem que esta Guia es convertisca en una invitació perquè ens dones a conèixer experiències, per xicotetes que siguen, en què hages participat o tingues coneixement del teu entorn pròxim: barri, ciutat, poble, comarca, institut, universitat, centre de treball... Com et deíem al punt anterior, esta Guia no és un text tancat, ni els exemples emprats potser siguen els més representatius. Segurament, el fet que puguem conèixer persones com tu, ja ens ensenyes coses grans o xicotetes, serà el

podem canviar el món

més interessant que podem mostrar al futur, quan actualitzem este text o en l'espai obert que tindrem des d'ara en la web www.educacionenvalores.org, que promou l'Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament (ISCOD) i la Federació de Treballadors de l'Ensenyament de la Unió General de Treballadors (UGT).

Trobem molt important divulgar totes eixes xicotetes coses que es fan a escala local. Sempre poden convertir-se en suggeriments per a l'acció per a altres persones, en altres llocs.

Gràcies d'avançada per la teua col·laboració, i avant.

OBJECTIU 1

eradicar la pobresa
extrema i la fam

AMBIAR

Santa Clara, tanca'ns si
vols les portes del cel,
però obri'ns les de les
fronteres.

lletra de Bidinte, músic de Guinea
Bissau; cançó escrita després d'un
dels assalts amb persones mortes a la
tanca de Melilla, a l'octubre del 2005

1. Presentació

Combatre la pobresa extrema i la fam és el primer dels Objectius del Mil·lenni.

La fam en el món afecta un terç de la població. Suposa una vergonya per a la humanitat que al començament del segle XXI este siga el problema més greu que cal afrontar. El gran problema del món és la fam i la pobresa. La realitat és que, existint tecnologia i capacitat per produir aliments suficients per a tota la humanitat, no pot justificar-se que la fam i la desnutrició afecten encara una part important de la població mundial.

Evidentment, i amb la gravetat del problema de la fam i de la pobresa extrema, si no s'aconsegueix avançar en este àmbit moltes altres propostes quedarien buides de contingut.

2. A què es deuen la fam i la pobresa extrema?

- La fam és deguda principalment als baixos ingressos i a l'accés desigual als recursos, com ara la terra, l'aigua, els crèdits, els mercats i la tecnologia. Tradicionalment, i a fins als anys 80, la fam es relacionava només amb l'escassetat d'aliments. Però va comprovar-se que la clau és la distribució que se'n fa, més important encara que la producció o el subministrament a escala nacional.
- La pobresa és deguda a l'absència d'ingressos mínims (una quarta part de la població mundial sobreviu amb menys d'un dòlar al dia), però també per factors com l'analfabetisme, no tindre accés a l'aigua o la desatenció sanitària.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ La fam és evitable. La capacitat que tenim de produir aliments donaria aliment al doble de l'actual població mundial. Des de 1970, la producció alimentària en els països en desenvolupament s'ha triplicat, superant l'augment demogràfic.
- ▲ Des de 1990, es constaten avanços importants en la lluita contra la pobresa i la fam a unes quantes regions del món: països àrabs, Àsia i el Pacífic, Llatinoamèrica i el Carib. Les regions on s'han produït majors retrocessos són l'Àfrica Subsahariana i països de l'antiga Unió Soviètica.
- ▲ En 1990 el 71% de la població mundial tenia accés a aigua potable. Deu anys després s'arribava al 78%.
- ▲ S'ha observat que la pobresa afecta majoritàriament les dones, que assumeixen la responsabilitat de les famílies. S'estan desenvolupant molts programes específics dirigits a dones, amb fórmules com microcrèdits, foment de cooperatives o formació.

▼ Alarmes

- ▼ Dels 6.000 milions de persones que vivim a la Terra, 4.500 milions viuen al llindar de la subsistència; d'estos, 2.000 milions passen fam diàriament, i més de 850 milions viu amb manca extrema d'aliments. Una de cada tres persones passa fam diàriament en el món, i dos de cada tres viuen en extrema pobresa.
- ▼ A l'Àfrica Subsahariana, un 35% de les persones pateixen desnutrició. A la zona d'Àsia i el Pacífic quasi arriba al 20%. A Amèrica Llatina i el Carib, suposa un 10%.
- ▼ En les zones rurals viu el 75% de les persones que passen fam. No per escassetat de menjar, sinó perquè els pobres no poden pagar-la, accedir-hi. La clau es troba en la distribució d'aliments, a escala nacional i a escala mundial.
- ▼ La pobresa no és un problema exclusiu dels països en desenvolupament. En els països considerats "desenvolupats" subsisteixen nuclis de pobresa importants, i enormes desigualtats. Hi ha països, com ara els Estats Units, on les

capes socials més pobres no poden costejar-se les despeses sanitàries essencials.

4. Què s'està fent?

Algunes iniciatives

 Pobresa Zero. Al febrer del 2005 es llança la *Campanya Pobresa Zero*. Està promoguda per la Coordinadora d'Organitzacions No Governamentals de Desenvolupament a Espanya (CONGDE) i per l'Aliança Espanyola contra la Pobresa (que és una àmplia aliança d'organitzacions i moviments socials, incloent-hi els sindicats espanyols majoritaris). La Campanya Pobresa Zero vol mobilitzar la ciutadania espanyola perquè pressione els governants en tots els àmbits (local, autonòmic, nacional) perquè es comprometen urgentment en la lluita contra la pobresa. Forma part d'una coalició d'entitats representatives de milions de persones de més de 100 països que lluiten contra la pobresa ("Crida global per actuar contra la pobresa") (www.pobrezacero.org).

 Iniciatives de Comerç Just. Les economies de molts països depenen de dos o tres productes (matèries primeres) el preu de les quals està controlat per unes quantes grans empreses multinacionals, veritables monopolis del comerç planetari. La conseqüència és que milions de persones malviuen recol·lectant café o altres matèries per les quals se'ls paga ínfimament. Les associacions de Comerç Just compren productes d'alimentació i artesanía directament als cultivadors i artesans, a millor preu que el que ofereixen les grans empreses, i ho venen als compradors del Nord a través de les Botigues de Comerç Just o de Solidaritat. L'increment del preu repercuteix en el productor, que veu dignificat el seu treball. D'altra banda, el Comerç Just també garanteix que els productes han estat elaborats respectant la normativa laboral bàsica, com el salari mínim o la no utilització de mà d'obra infantil, o que no afecten negativament en la conservació del medi ambient. Pots assabentar-te d'iniciatives de comerç just a través de la pàgina de la Coordinadora Estatal de Comerç Just: www.e-comerciojusto.org.

podem canviar el món

Exemples en el món

 Les cooperatives de Bescanvi a Argentina. Amb la crisi econòmica dels últims anys, moltes capes socials s'han empobrit a Argentina. Molta gent considerada de “classe mitjana” s'ha vist convertida en pobra, sense recursos per comprar servicis i productes bàsics. Davant d'aquesta situació, s'han popularitzat les iniciatives de “bescanvi”, fins al punt que s'ha convertit en una peça clau de l'economia informal a tot el país. Què vol dir açò del “bescanvi”? Doncs intercanviar béns, productes, servicis..., sense fer servir diners. Un aporta els servicis que sap fer o productes a la cooperativa i rep altres dels col·laboradors. Es tracta de l'intercanvi directe i sense intermediaris, sense la intervenció d'empreses ni multinacionals. És un procediment que tradicionalment s'ha fet servir sense anomenar-se d'esta manera en moltes zones rurals. La novetat ara és que s'organitza perquè servisca també en zones urbanes i puga donar resposta a més necessitats (www.trueque.org.ar).

 Alternatives i oportunitats en situacions d'extrema pobresa. En situacions d'extrema pobresa, les actuacions han d'abordar necessàriament diferents fronts si volen funcionar. A Nicaragua, en el departament de León, un programa realitzat per entitats locals amb el suport de la Cooperació Internacional treballen per traure de l'extrema pobresa a més de 900 famílies ubicades a tretze comunitats rurals. El projecte contempla des del foment de la producció agrícola, la capacitat i la formació tècnica, el treball d'optimització de l'explotació dels recursos naturals des de l'òptica de la sostenibilitat i el respecte al medi ambient, així com el foment d'una cultura de participació i organització ciutadana, amb especial atenció a la perspectiva de gènere. Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament (ISCOD) —UGT— (www.ugt.es/iscod).

 Incorporar la tecnologia en la lluita contra la pobresa. L'accés desigual a la tecnologia produeix encara més aïllament en les zones empobrides, i pot ser un factor limitador per al desenvolupament de les comunitats. A Bangla Desh, Muhammad Yunus, creador als anys 70 del Grameen Bank, el banc dels pobres, que amb la seua proposta de microcrèdits ha inspirat multitud de mesures semblants en tot el món, ha posat en marxa des de fa uns pocs anys un projecte d'incorporació de telèfons mòbils i

ordinadors a les aldees més remotes. El projecte de M. Yunnus suposa facilitar formació a través de la xarxa en comunitats de difícil accés, tindre accés diari a la informació dels mercats centrals per conèixer el valor dels grans i no ser enganyats pels intermediaris... És a dir, usar la tecnologia com a vehicle per al progrés de les persones més relegades (Hernán Zin. *La llibertat del compromís*).

5. Què pots fer tu?

- ◊ **Assabenta't si al teu barri** o al teu poble o comarca hi ha col·lectius o associacions que ajuden els més pobres, tant a la teua pròpia zona (la pobresa també està entre nosaltres, com hem vist) com des de la teua zona cap al món. Col·labora i implica't tant com pugues.
- ◊ **Pots realitzar una campanya** contra la fam i la pobresa al col·legi o a l'institut, parlant amb els professors, delegats... Pot proposar d'escriure contes, fer dibuixos, exposicions, teatre, posar cartells en la porta del centre...
- ◊ **Participa com a voluntària** o voluntari en accions contra la fam que organitzen les ONGs i organitzacions més implicades (les pots trobar en la web de "Pobresa Zero").
- ◊ **Parla amb el teu ajuntament**, Junta de Districte, Centre Juvenil, Centre Cultural... perquè col·laboren en la difusió de la Campanya Pobresa Zero.
- ◊ **Experimenta amb el bescanvi en el teu propi barri**. Crear una xicoteta cooperativa de bescanvi no és tan complicat. Podeu ampliar el vostre cercle d'amics i amigues en una activitat allunyada de consumir i de gastar diners, compartint moltes coses que a vegades s'infrutilitzen, intercanviant habilitats, ensenyances, donant coses...
- ◊ **Consumix menys**. Observa el cas de l'explotació del coltan a Àfrica (*vegeu capítol Objectiu 8*) i el que això suposa en vides humanes. Com a imatge i reflexió davant de la bogeria consumista que ens rodeja, vos proposem una cosa: encara que podem pagar-lo, millor pensar-s'ho dos vegades abans de canviar de mòbil?

6. On pots informar-te'n per actuar?

- ➔ **Aliança contra la Pobresa.** Va crear-se en 2004 a Brasil. A Espanya, l'Aliança Espanyola contra la Pobresa agrupa més de 400 associacions, organitzacions sindicals i ONGs implicades en la lluita contra la fam i la pobresa al nostre país. Hi ha representació d'organitzacions actives en totes les comunitats autònomes.
- ➔ **Pobresa Zero.** És la campanya nacional, liderada per la Coordinadora d'Organitzacions No Governamentals de Desenvolupament, que pot recolzar-se amb múltiples accions que s'organitzen a Espanya des de l'any 2005 (www.pobrezacero.org).
- ➔ **ONGs** que treballen en projectes per eradicar la pobresa i la fam. Hi ha moltes iniciatives d'interés. Et recomanem buscar en primer lloc als que treballen a la teua pròpia ciutat, comarca o a la teua Comunitat Autònoma. Les web de les organitzacions de la Plataforma 2015 i més són les següents:
 - ACSUR Las Segovias (www.acsur.org).
 - Arquitectes sense Fronteres (www.asfes.org).
 - Comité Espanyol d'Ajuda al Refugiat (www.cear.es).
 - Fundación CEAR (www.fundacioncear.org).

podem canviar el món

- Pau i Solidaritat (www.ccoo.es/pazysolidaridad).
- Cooperació (www.fundacop.org).
- IEPALA (www.iepala.es).
- Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament (ISCOD) —UGT— (www.ugt.es/iscod).
- Moviment per la Pau, el Desarmament i la Llibertat (www.mpdl.org).
- Solidaritat Internacional (www.solidaridad.org).
- Assemblea de Cooperació per la Pau (www.acpp.com).
- Economistas sense Fronteres (www.ecosfron.org).
- IPADE (www.fundacion-ipade.org).
- Pau i Tercer Món - Mundu Bat (www.ptmmundubat.org).

7. Per saber-ne més

- @ *Informe del PNUD: Els objectius de desenvolupament del Mil·lenni: Progressos, revessos i desafiaments —2005—*. En www.educaciónenvalores.org.
- @ Campaña dels Objectius del Mil·lenni de nacions Unides: www.sinexcusas2015.org.
- @ Pàgina Web de la Campanya Pobresa Zero: www.pobrezacero.org.
- @ Revista Crítica. Febrer 2005. Monogràfic: *Radiografía De La Fam*. www.revista-critica.Com.
- @ www.reasnet.Com (Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària.) És una xarxa de més de 100 ONGs compromesa en accions d'economia solidària, de compromís amb l'entorn dels projectes i de respecte al medi ambient.

OBJECTIU 2

aconseguir
l'ensenyament
primari universal

AMBIAR

L'educació és l'arma més poderosa que pot usar-se per canviar el món.

Nelson Mandela

Sense educació, no podem veure més enllà de nosaltres mateixos i del nostre entorn més pròxim, ni comprendre la realitat de la interdependència mundial. Sense educació, no podem comprendre com les persones d'altres races i religions comparteixen els nostres mateixos somnis i esperances. Sense educació, no podem reconèixer la universalitat dels objectius i les aspiracions humanes.

Kofi Annan, secretari general de Nacions Unides

podem canviar el món

1. Presentació

Encara que en bona part del món ha augmentat la taxa d'escolarització de xiquetes i xiquets, cal redoblar els esforços si es vol aconseguir l'objectiu d'una plena escolarització universal.

A escala comunitària, estatal, la manca de formació bàsica impedeix la qualificació professional de la ciutadania, afectant l'estructura econòmica i social i impossibilitant l'eixida de la situació de pobresa. Un sistema democràtic tampoc pot consolidar-se amb un percentatge important de població analfabeta, i que, per tant, no pot exercir els seus drets.

La baixa matriculació i, sobretot, el fet que abandonen prompte l'escola estan molt relacionats amb la pobresa. La seua eradicació depén en gran mesura d'arribar a una educació bàsica per a tots, i d'augmentar més els esforços en l'escolarització de les xiquetes, que tenen majors índexs d'exclusió i d'abandó dels estudis.

2. Quins són els principals obstacles per aconseguir l'escolarització universal?

- El treball infantil, ja siga de servitud o esclavitud, en unes condicions que no permeten anar a escola ni per jugar una estona, està estés en molts països. Moltes multinacionals estan implicades en el treball i explotació infantil, que es calcula suma 246 milions de xiquets i xiquetes entre 5 i 17 anys. Esta situació és la que denuncia la campanya internacional "Roba neta" (*veure Objectiu 8*).
- Les guerres i els desplaçaments comporten situacions d'explotació als més dèbils: els xiquets i xiquetes, i a més provoquen desmembrament familiar i la paralització de qualsevol procés educatiu.
- La incapacitat econòmica dels estats empobrits dificulta contractar professorat en condicions dignes i construir noves infraestructures.
- Els xiquets i xiquetes són víctimes vulnerables a causa de les situacions de pobresa, molt afectats directament per les pandèmies (SIDA, malària...), i per les situacions dramàtiques de falta d'element bàsics com ara l'aigua i els aliments. Evidentment, en aquestes situacions, l'educació es considera un luxe.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ Durant els anys 90, la matriculació en educació primària va créixer a totes les regions. A l'Àsia Oriental i el Pacífic, Europa Oriental i països de l'antiga Unió Soviètica, i a l'Amèrica Llatina i el Carib, més del 90% dels xiquets i xiquetes estan matriculats en l'escola primària. A l'Àsia Meridional el 79% estan matriculats, i en els Països Àrabs el percentatge és del 77%. A pesar dels progressos mundials en relació amb este objectiu.

▼ Alarmes

- ▼ L'augment del nombre de xiquetes i xiquets escolaritzats és molt lent. Un de cada cinc xiquets i xiquetes en el món (114 milions de persones) no estan matriculats en l'escola. Hui en dia, més de 100 milions de xiquetes i xiquets no assisteixen a escola, dels quals un 60% són xiquetes.
- ▼ A l'Àfrica Subsahariana, encara que en la dècada dels 90 la taxa d'escolarització va augmentar un 3%, encara continua sent molt baixa, inferior al 60%. A més cal afegir un índex d'abandó escolar altíssim (només un de cada tres acaben la primària). Es produeixen avanços en molts països, com Senegal, Mali, Togo, Rwanda, però també retrocessos en molts altres, com Namíbia, República Democràtica del Congo, Tanzània o països com Níger, on només un 26% dels xiquets i xiquetes van a escola.
- ▼ A l'Àsia Oriental i el Pacífic, que alberga gran part de la població mundial, ha disminuït el percentatge de xiquets i xiquetes que assisteixen a l'escola, principalment per les tendències a Xina i Filipines.
- ▼ La precarietat del sistema educatiu als països empobrits pot il·lustrar-se amb un exemple: en Sierra Leone, el país més pobre del món, el sou mensual d'un mestre en 2003 era de 38 euros.

4. Què s'està fent?

Exemples en el món

 La història d'Iuri Soto Mescoco. En una aldea dels Andes peruans —Pongobamba, Quisso—, este xic, amb paràlisi cerebral, amb la part inferior del cos immobilitzada, vivia tancat en sa casa, estudiant de forma autodidacta amb qualsevol llibre que arribava a les seues mans, ja que no hi havia camí per anar a escola. La mobilització de diverses persones que el van conèixer va aconseguir l'organització de la comunitat i la construcció d'un camí cap a l'escola, que incloïa la construcció d'uns quants ponts. Va aconseguir-se una cadira per desplaçar-se, i la seua escolarització ha suposat per als seus companys i companyes i per a tota la col·lectivitat una presa de contacte per adonar-se de la realitat de la discapacitat i de les possibilitats d'actuar i corregir situacions de discriminació (*El comerç* —Llima—, 28 de novembre del 2005. Més informació en la web: www.elcomercioperu.com.Pe. S'arreplega també en www.educacionenvalores.org).

 "Totes les mans a la collita, tot allò que s'ha après a l'escola". A Veneçuela, a la comunitat de Muntanya Carmelo (estat de Lara), un grup de dones llauradores han dut a terme una transformació completa de la producció local a partir d'una cooperativa de producció d'aliments, d'iniciatives d'autoformació i de canviar l'escola; amb un èxit total. Les mestres i mestres adequen la metodologia a les necessitats dels llauradors, adaptant continguts i horaris al calendari productiu. És una interessant experiència també de treball de gènere: hòmens i dones treballen de forma unitària en les iniciatives i en els treballs de producció i distribució (gaudig10@hotmail.com).

 Atenció a la infància en mendicitat. La situació de xiquets i xiquetes sense sostre és un problema de tot el món. Especialment als països pobres, però també en països rics, on la misèria o, més sovint, l'explotació dels xiquets i xiquetes pels adults per aconseguir-ne diners, vagant pels carrers en cometes d'estar a l'escola o jugant. Moltes actuacions de programes socials, d'organitzacions ciutadanes i d'associacions tracten d'enfrontar-se a este problema tan greu. Com a exemple, en el departament de Madriz (Nicaragua), a diferents nuclis rurals i urbans, es treballa en un programa de formació i

capacitació d'una xarxa de facilitadores —Xiquets i xiquetes, líders, pares i mares—, que impulsen un pla educatiu integral, incloent la construcció d'un centre d'acollida per a xiquets i xiquetes que viuen en la mendicitat (Fundació ISCOD —UGT— www.ugt.es/iscod).

Apadrinar un mestre. Chema Caballero, missioner a Sierra Leone (un dels països més pobres del món, i on va esclatar una de les guerres més cruels i silenciades dels temps actuals, amb milions de morts, per la lluita pel control dels diamants), està treballant per rescatar centenars de xiquets i xiquetes que van ser obligats a matar com a assassins en esta terrible

guerra, donant-los acolliment i educació. A més, ha impulsat una nova forma d'apadrinament internacional: l'apadrinament de mestres. És clar que és més difícil aconseguir fons per mantindre salaris de professors (que han de ser necessàriament locals) que per construir equipaments, per exemple, però el primer és més necessari: una escola sense mestres no té cap utilitat (www.man-sunides.org/es/A%20Fondo%20Sierra%20Leone/Chemacaballero3.htm).

Alfabetitzacions massives. *Nicaragua i Veneçuela:* Està provat que es poden abaixar els índexs d'analfabetisme en un país d'una forma important en un curt període de temps. A Nicaragua, al començament de la dècada dels 80, la mobilització de més 100.000 estudiants locals i brigadistes estrangers, amb el suport d'entitats socials de molts països, va permetre reduir la taxa d'analfabetisme al país des del 50,2% fins al 12,9%. (www.educacionenvalores.org, article sobre el documental "Els moments que brillen". 25 aniversari de la croada nacional d'alfabetització a Nicaragua). A Veneçuela, des de 2003, s'està efectuant una forta aposta per l'alfabetització, en paral·lel amb la implementació de servicis de salut de base. El treball de les denominades "Missions Bolivarianes" (Robinson I, Robinson II, Missió Ribas, campanyes que han comptat amb la participació voluntària de desenes de milers de facilitadors o alfabetizadors comunitaris), estan a punt d'aconseguir l'alfabetització pràcticament total de la població en 2006 (www.gobiernoenlinea.ve).

5. Què pots fer tu?

- ➡ Prendre contacte amb entitats que treballen per la promoció de l'educació arreu del món i col·laborar com a voluntari.
- ➡ Fer una campanya de sensibilització al teu propi centre educatiu. Pots partir de conèixer les pròpies experiències de les teues companyes i companys: com són les escoles dels països de què provenen, i com eren les dels seus pares? Com eren les dels pares d'origen espanyol, les de les seues regions de procedència, les de la seua infància? D'ací pot fer-se una exposició amb dibuixos, fotografies, vídeos, muntatges digitals, etc.
- ➡ Tractar de conèixer amb més profunditat una zona concreta del món amb carències i tractar d'implicar el teu centre educatiu en un projecte concret de col·laboració. Pots conèixer iniciatives i arregar idees en la pàgina web de la campanya "La meua Escola i el món" (www.educacionenvalores.org), a través de la seua proposta "Xarxa d'Escoles Solidàries".

6. On pots informar-te'n per a actuar?

- ➔ UNICEF: www.enredate.org En esta pàgina, i en la revista amb el mateix nom, pots trobar propostes d'acció, convocatòries i articles sobre la infància i l'educació des d'una perspectiva solidària.
- ➔ Programes de voluntariat d'ONGs que treballen amb programes educatius a tot el món. En tot cas, et recomanem que t'informes directament per gent implicada que conegues (professors, companys) sobre organitzacions que tinguem alguna actuació al teu mateix entorn.
- ➔ FETE-UGT www.fete.ugt.org En esta pàgina de la Federació de Treballadors de l'Ensenyament trobaràs informació actualitzada sobre el món de l'educació.

7. Per saber-ne més

- @ Articles i materials de la web de "La meua Escola i el món" (www.educacionenvalores.org).

- @ UNESCO: Campanya "Educació per a Tots": www.unesco.org.
- @ UNICEF: *Progrés per a la infància. Un balanç sobre l'ensenyament primari i la paritat entre els gèneres*. Abril del 2005. També d'UNICEF, la seua pàgina del Centre de Recursos sobre Infància (www.crin.info).
- @ Internacional de l'Educació: www.ei-ie.org És una confederació de sindicats de l'ensenyament que defén una educació universal, el dret a la diversitat, la igualtat entre home i dona, els drets dels pobles indígenes i l'educació per a la pau.
- @ Mans Unides: Materials d'*Educació en Valors per a Primària i Secundària*. (www.manosunidas.org) Materials amb dinàmiques per a treballar en l'aula l'educació des de la solidaritat.

OBJECTIU 3

promoure la igualtat
entre els sexes
i l'autonomia
de la dona

Las mujeres han de ser reconocidas. Sus palabras deben ser escuchadas. Las mujeres se adelantarán. Tal vez haya que profetizarlo o quizá no sea preciso, pero el sentimiento es tan fuerte que las mujeres se adelantarán y proclamarán lo que sienten. Tanto da que las gentes deseen o no oírlas, sucederá porque tiene que ser. Ya es tiempo.

Vickie Downey (India pueblo)

1. Presentació

La discriminació contra les dones està arrelada en moltes societats. Arriba a considerar-se normal i justa i moltes vegades esta situació no s'entén com el greu problema que és. Es pensa que és una cosa natural, un estat de coses que fa subornidades les dones front als hòmens, que tinguen menys drets, cobren salaris inferiors per un mateix treball i puguen ser colpejades o castigades pels seus marits.

Moltes dones de tot el món porten treballant dècades per aconseguir la igualtat, al mateix que un món més just i solidari. Ja s'han realitzat cinc reunions mundials (com les de Beijing i Nova York) en les quals s'han escoltat les veus de dones dels cinc continents.

Encara que estan canviant moltes coses, trobem per exemple en l'evolució de la consideració de la dona a Espanya en els últims 30 anys, que els avanços no són els mateixos a tot el món. Generalment, les diferències de gènere són més àmplies en les regions d'Orient Mitjà, Àfrica del nord, Àsia meridional i Àfrica occidental i central.

2. Quines conseqüències porta la desigualtat entre hòmens i dones?

- No pot aconseguir-se l'escolarització primària universal sense major participació de les xiques. Els objectius 2 i 3, per tant, estan completament interrelacionats. Les xiquetes i les xiques tenen molt més difícil anar a escola i continuar els estudis que els seus companys barons. L'abandó primerenc escolar afecta també més a les xiques que als xics, perquè quasi exclusivament les dones estan a càrrec dels fills de la família.
- Està comprovat que una xiqueta no escolaritzada té moltes més possibilitats de viure en la pobresa, casar-se sent encara adolescent, tindre molts parts seguits, morir durant el part o perdre els seus fills per malalties.

- ❓ L'analfabetisme, amb totes les seues seqüeles (es tracta d'una gran barrera per a eixir de la pobresa) colpeja molt més les dones que als hòmens: dos tercers parts de la població adulta analfabeta són dones.
- ❓ Moltes vegades les dones tenen un accés limitat als servicis de salut, augmentant els riscos provinents de la maternitat, pujant per tant la mortalitat infantil.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ La diferència entre els dos sexes a l'educació primària s'ha anat reduint sistemàticament des de 1980.
- ▲ A pesar de les dificultats, la presència de la dona en l'esfera pública ha augmentat substancialment en els últims 20 anys.

▼ Alarmes

- ▼ La meitat dels sers humans són dones. Però esta proporció igualitària no es respecta en tots els àmbits. Un parell d'exemples per a exemplificar la magnitud del problema: el 70% de les persones que viuen amb menys d'un dòlar al dia són dones, i, respecte a la propietat, només un 1% de la terra en propietat pertany directament a dones.
- ▼ Dels aproximadament 860 milions majors de 15 anys analfabets a que hi ha al món, dos de cada tres són dones.
- ▼ Hi ha regions del món amb encara xifres de desescolarització infantil alts. La

podem canviar el món

situació és especialment greu a l'Àsia meridional i a l'Àfrica Subsahariana, regions que compten també amb una enorme població.

4. Què s'està fent?

Algunes iniciatives

 No més violència contra les dones. Milions de dones de tot el món, a sa casa i a la comunitat, en temps de guerra i de pau, són víctimes de la violència: mutilacions, colps, assassinats de dones són una constant quotidiana en moltes parts del món. Davall el lema “No més violència contra les dones” Amnistia Internacional hi ha llançat una campanya internacional per a lluitar contra la violència de gènere, a la qual invita als ciutadans i ciutadanes a sumar-se (www.actuaconamnistia.org).

 Moviment contra la mutilació genital femenina. La mutilació genital femenina suposa una violació dels drets humans i és actualment un greu problema de salut arreu del món. Afecta cada any a 3 milions de dones i xiquetes. El 6 de febrer és el Dia Mundial de Tolerància Zero amb la Mutilació Genital Femenina. En alguns països africans on esta pràctica intolerable encara s'esten, com a Senegal, s'estan desenvolupant programes de formació per organitzacions locals i internacionals, implicant als cercles familiars i d'amistat, així com promovent declaracions públiques de les diferents comunitats en contra d'esta pràctica (www.canalsolidario.org).

Exemples en el món

 Cinturons Verds a Kenya. Wangari Maathai, biòloga, va promoure un procés de reforestació anomenat “Cinturó Verd” a Kenya tractant d'implicar a les dones del seu país (que són les principals proveïdores d'aliments) en la defensa de les zones arborades, demostrant la correlació positiva que existeix entre la conservació dels boscos i ecosistemes i la seguretat alimentària (esgotament dels terrenys, crisis agrícoles recurrents, escassetat de llenya per a cuinar...). El moviment ha suposat ja la plantació de centenars de “cinturons verds” al voltant de poblats, creant també vivers administrats per dones i

podem canviar el món

xiquets, amb resultats positius valorats per la població. Wangari Maathai va rebre el Premi Nobel Alternatiu en 1984 per haver impulsat este moviment, i el Premi Nobel de la Paz en 2004 (www.solidaridad.universia.es).

Dones del progrés: La violència a Colòmbia ha generat molts desplaçaments. Un grup de dones d'un barri als afores de Bogotà (zona de La Pedrera de calcària) van veure que era necessari proporcionar el menjar als xiquets quan tornaren de l'escola. Són dones llauradores, desplaçades, que treballen en l'economia informal. S'han constituït com a associació, atenent un menjador per a xiquets, encara que es pretén que s'amplie l'atenció a dones i ancians, desenvolupant des del voluntariat un treball comunitari essencial. El finançament ve de l'alcaldia de Bogotà, dins d'un programa denominat "Bogotà sense fam", que finança també altres menjadors populars (www.edith-carrillo@latinmail.com, asociacionitakas@yahoo.es).

Fomentant la defensa de drets laborals entre dones. A l'Amèrica Llatina i el Carib, la Fundació ISCOD –UGT– col·labora amb la Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals Lliures —CIOSL/ORIT— en el "Programa regional dona i sindicat". A través d'accions de formació en diferents països i coordinats amb organitzacions locals, tracta d'impulsar la defensa dels drets laborals entre les dones treballadores, la seua organització en sindicats, la valoració i foment de la consciència de gènere i desigualtat, i la coordinació nacional i internacional de les dones sindicalistes (Fundació ISCOD —UGT— www.Ugt.Es/iscod).

5. Què pots fer tu?

- ➡ Proposa realitzar una campanya al teu institut sobre sensibilització i prevenció de la violència de gènere. Pots aconsellar-te en organitzacions que tenen editats materials.
- ➡ Demana al professorat i a la direcció del teu centre formació sobre les relacions afectiu-sexuals, així com orientació laboral des d'una perspectiva no sexista.
- ➡ Cuida dels drets de les companyes en tots els sentits, a fi que siguen respectats. Denúncia aquelles situacions que atempten contra la dignitat de les xiquetes o les xiques.

- ➡ Acull i acompanya les xiquetes d'origen estranger a la teua pròpia escola: fes que s'hi troben com a casa seua.
- ➡ Sol·licita al professorat i a la Direcció Del Centre que s'utilitze un llenguatge no sexista que done a conèixer la presència de les dones. Per exemple: xiquetes i xiquets.
- ➡ A Holanda s'està duent a terme una iniciativa que consisteix en convidar, desde el centre educatiu a dones que treballen en àmbits laborals no feminitzats i que ocupen llocs de responsabilitat, a comptar la seua experiència als alumnes, per a contribuir a trencar estereotips i rols apresos. És una idea que podem imitar.

6. On pots informar-te'n per actuar?

- ➔ La federació d'associacions "Dones Jovens" té al seu web informació sobre grups locals i iniciatives, campanyes i materials per treballar en sensibilització (www.mujeresjovenes.org).
- ➔ El Consell de la Joventut d'Espanya (www.cje.org) té un departament d'igualtat, amb informació, activitats, guies, proposta d'activitats i campanyes. Pots contactar mitjançant el Consell amb organitzacions de dones de tot Espanya.
- ➔ Les Adreces Generals de la Dona de les distintes comunitats autònomes tenen en la seua majoria programes d'ocupació, salut i sexualitat.
- ➔ www.mujeresenred.Net és un periòdic virtual amb notícies i agenda d'iniciatives per la Igualtat.

7. Per saber-ne més

- @ Institut de la Dona: *Relaciona*. Són fullets per a explicar les relacions entre els sexes i promoure la igualtat.
- @ Luz Martínez Ten, Martina Tuts, Montse Boix i Lola Pérez: Guia per als Drets Humans de les Dones. Es pot consultar en la web www.educacionenvalores.org.

podem canviar el món

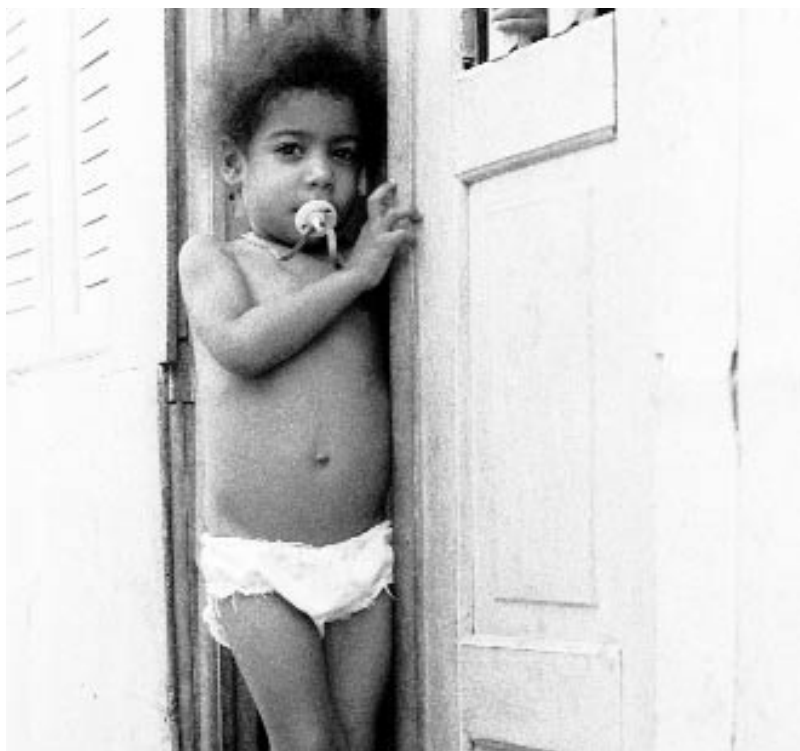

- @ www.mediterraneas.org Informació, reivindicacions i propostes d'organitzacions de dones de tota la conca mediterrànea.
- @ Nikki van Der Gaag: *En lluita. Les dones i els seus drets*. Intermon Oxfam. 2005. Exemples locals de lluites feministes en temes de medi ambient, drets de la dona i solidaritat en tot el món.
- @ Consell de la Joventut d'Espanya: *La igualtat d'oportunitats i la participació social de les joves*. Es pot baixar des d'internet: www.cje.org.

OBJECTIU 4

reduir la mortalitat
infantil

AMBIAR

Al bressol de la fam
el meu xiquet estava...

Miguel Hernández: *Cançons de bressol
de la ceba*

podem canviar el món

1. Presentació

Les elevades taxes de mortalitat infantil, i en especial la de menors de cinc anys, és un drama als països pobres. Només un 1 % dels xiquets i xiquetes que moren abans dels 5 anys viuen en països rics, i quasi el 50 % d'eixes morts es produeixen en l'Àfrica Subsahariana, la qual cosa ens dóna idea de la magnitud de la crisi humanitària que viuen en esta part del món.

També als països empobrits, els més pobres són els que més pateixen: les possibilitats de morir abans dels 5 anys augmenten significativament quant major siga la pobresa de la família.

Com veiem, una vegada més, la pobresa és un factor comú d'esta tragèdia. Sense perdre l'esperança, saber que esta situació es pot invertir, que es tracta de fer un repartiment més equitatiu de la riquesa, i que amb una part dels recursos de la part més rica de la humanitat esta situació es corregiria.

2. Quines són les claus per reduir la mortalitat infantil?

- Les claus consisteixen en que les mares, els xicotets, les famílies, tinguen accés i de forma gratuïta a servicis sanitaris, a l'educació bàsica, als recursos nutricionals bàsics (alimentació) i a l'aigua potable.
- És també determinant la informació i els servicis assistencials comunitaris. Un exemple d'açò és el tema de la lactància materna: a pesar de totes les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut en favor seu, molts països pobres continuen promocionant la lactància artificial (que presenta molts problemes higiènics-sanitaris), ocasionant infeccions i la mort a molts xiquets i xiquetes. Açò és degut al fet que, a més de no comptar amb els efectes immunològics de la llet materna, en estos països es troben amb la impossibilitat d'esterilitzar correctament els biberons per a prendre la llet en pols i els preparats, i sovint no es tenen mitjans per a comprar eixos productes.

podem canviar el món

És clau també l'educació de les mares: aconseguir un nivell educatiu bàsic de les mares i que tinguin accés a informació està directament relacionat amb la reducció de la mortalitat dels menors de cinc anys, que depenen en tot — moltes vegades quasi exclusivament — de les mares. Com veiem, tots els objectius s'interrelacionen, i lluitar per la igualtat de gènere suposa lluitar també per la vida de les xiquetes i xiquets.

3. En quina situació ens trobem?

Avanços

- ▲ Els avanços mèdics i la producció d'aliments arreu del món permetrien reduir substancialment la mortalitat infantil a tot el planeta.
- ▲ Hi ha un ritme de progrés en la lluita contra la mortalitat infantil a escala mundial, encara que aquest pot considerar-se lent. Veiem que, de seguir-se el ritme actual, l'objectiu previst en la Declaració del Mil·lenni es compliria en 2045 (30 anys més tard del que planteja).
- ▲ En el dècada de 1990 van reduir-se en un 50% les morts per diarrea durant la infància.

Alarmes

- ▼ En la lluita contra la mortalitat infantil (11 milions de xiquetes i xiquets cada any), hi ha regions on no es produeixen cap mena d'avanç o inclús retrocessos: un 1% dels xiquets i xiquetes que moren abans de complir els 5 anys viuen als països rics, i ni més ni menys que un 42% en l'Àfrica Subsahariana.
- ▼ Als països empobrits, el 9% dels xiquets moren abans de complir els 5 anys.
- ▼ La guerra i la pobresa estan darrere de totes estes morts: La majoria dels països on 1 de cada 5 xiquets mor abans de complir cinc anys han patit un conflicte armat des de 1999.
- ▼ La mortalitat infantil està directament relacionada amb la desigualtat de gènere: es comprova que els fills de dones sense formació tenen pitjor qualitat de vida i més risc de morir.

4. Què s'està fent?

Exemples en el món

 José María Bengoa i la creació dels Centres de Recuperació Nutricional. José M.ª Bengoa és un metge basc, especialista en nutrició i salut pública. En els anys 40 del segle passat, exiliat després de la guerra civil espanyola, va treballar com a metge rural en un poble de Veneçuela (Curara). Amb l'ajuda de curanderos i comares sense formació oficial, va desenvolupar un programa de salut eficient sense a penes mitjans. Allí va adonar-se que hi havia malalties associades a pautes alimentàries equivocades, que provocaven desnutrició. Va crear un primer Centre de Recuperació Nutricional, ensenyant a les mares a donar de menjar correctament als xiquets d'entre 1 i 4 anys, període del deslletament, especialment delicat en el desenvolupament infantil. Ajuntava a les mares i als xiquets tot el dia i ensenyava a donar els quatre menjars corresponents. Als xiquets se'ls donava l'alta del centre "quan somreien". Els Centres de Recuperació Nutricional, que després es van propagar pel món, van suposar la salvació per a moltes persones a Àfrica, Amèrica i Àsia. Han salvat a molts xiquets sense necessitat d'hospitalització (www.fundacionbengoa.org).

 Treball amb xiquetes i xiquets, mares i escola. El treball infantil, moltes vegades esclavitzats, i l'abandó dels xiquets, en ocasions associat a la desnutrició i les malalties, són una constant de les situacions de pobresa. En la República Dominicana, l'associació espanyola Paideia, en col·laboració amb la fundació dominicana Sundebmumi, treballen en la zona de Sant Cristòfol, prop de la capital, en un projecte que engloba mares (formació professional, xicotets préstecs per a negocis familiars), xiquets (centre de dia amb menjador, seguiment mèdic, suport escolar) i centres escolars (treball a partir de tallers per a evitar l'absentisme). Contacte: paideia@asociacionpaideia.org.

 Ajudant en Wukro (Etiòpia). Un sacerdot espanyol, Àngel Olan, porta més de 10 anys treballant a este lloc, Wukro, en una d'una de les regions més pobres del món. La lluita allí és diària i la majoria de les vegades contra la mort per desnutrició, per tuberculosi o per SIDA. No es prioritza l'evangelizació per poder d'atendre les necessitats primàries (nutricionals,

però també d'afecte, d'educació bàsica i de salut) del nombre més gran de persones. Davant d'esta gran quantitat de xiquets i xiquetes que es quedaven òrfenes, van optar per reforçar-ne els llaços de germans: tractar de formar famílies de germans on les germanes i els germans continuen vivint en les seues antigues cases (cabanyes), amb un poc d'ajuda i afecte, en compte de remetre els xiquets a hospicis, on els llaços familiars es perden i la infelicitat

és general. “Jangela solidària” és una organització de suport a este treball, per a l'alimentació de 500 xiquetes i xiquets òrfens en Wukro (www.jangelasolidaria.com).

Salud matern-infantil a Senegal. En Podor, al nord de Senegal, zona limítrofa amb Mauritània, la ONG Terra d'Hòmens, amb el patrocini de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional, desenvolupa un programa de reducció de la mortalitat infantil (de 0 a 5 anys) i de la mortalitat materna (part i post-part). Es coordina el treball amb les autoritats sanitàries del país, formant agents de salut comunitària entre la població. Estes persones són claus per a transmetre informació a les comunitats. Un aspecte clau és informar de la idoneïtat de tornar a la pràctica de la lactància materna, l'abandó de la qual és causa de moltes morts en el primer any de vida. També se'ls ensenya a detectar situacions greus, informar sobre prevenció de la SIDA i sobre salut sexual i reproductiva (www.tierradehombres.org).

5. Què pots fer tu?

Posar-te en contacte amb organitzacions que treballen per eradicar la fam. Col·labora i implica't tant com pugues. Pots participar com a voluntària o voluntari en accions contra la fam que organitzen les ONGs i organitzacions de la plataforma “Pobresa Zero” (*veure Objectiu 1*).

- Si estàs en un col·legi o institut, organitza alguna activitat que pugui servir perquè els teus companys i companyes i el professorat prenguin consciència d'esta realitat per debatre més tard a les aules. Una possibilitat és muntar alguna exposició demanant-la prestada a alguna organització, o proposar activitats artístiques —dibuix, teatre, cine, música, literatura..., partint de alguna idea que tu mateix o un grup de companyes vullgau organitzar o sapieu fer—, que facen participar i conviden a reflexionar, com a creadors o espectadors, a tot el centre.
- Difondre la campanya “Pobresa Zero” entre les teues companyes i companys, amigats, familiars, coneguts...
- Contacta i assabenta't de les possibilitats de col·laborar voluntàriament amb organitzacions locals del teu poble o del teu barri que treballen amb xiquets i xiquetes del teu entorn que necessiten ajuda: associacions, parròquies, serveis socials municipals...

6. On pots informar-te'n per actuar?

- Pots informar-te sobre les campanyes en diferents països que duen a terme ONGs citades en el text www.jangelasolidaria.Com (Etiòpia) www.accionporlainfancia.org (Índia) www.africadirecto.org (Malawi), així com les principals ONGs que operen des d'Espanya en els cinc continents, com Mans Unides, Intermon Oxfam o Ajuda en Acció, ACSUR-Las Segovias, PTM-Mundubat, MPDL, IPADE, ISCOD...
- Informació i activitats de promoció de la lactància materna. A través de la Lliga de la Llet (www.lalecheleague.org/LangEspanol.html), o des de la pàgina www.crianzanatural.Com pots obtenir informació, recursos i contactar amb el grup local més pròxim al teu lloc de residència.
- Busca informació sobre actuacions amb infància desfavorida en el teu propi entorn de barri o poble, a través dels serveis socials del teu ajuntament o d'alguna associació.

podem canviar el món

7. Per saber-ne més

- @ UNICEF: *Progrés per a la infància. Un balanç sobre l'ensenyament primari i la paritat entre els gèneres*. Abril 2005.
- @ Jeremy Seabrook: *El món pobre*. Intermon-Oxfam, 2004.
- @ Programa de nacions Unides per al Desenvolupament: *Els objectius de desenvolupament del mil·lenni: Progressos, revessos i desafiaments —2005—*. Disponible en: www.educacionenvalores.org.
- @ *Informe sobre desenvolupament humà (2005)*, del Programa de nacions Unides per al Desenvolupament.
- @ Iniciatives i exemples d'actuació de les organitzacions: Mèdics sense Fronteres (www.Msf.es), Metges del món (www.medicosdelmundo.org) o Mans Unides (www.manosunidas.org).

OBJECTIU 5

millorar la salut
materna

AMBIAR

Ya es tiempo para la mujer. Hora de hablar y de enderezar las cosas, de que las mujeres se alcen. Y cuando el mundo honre a las mujeres, a las madres, a la madre tierra, todos se hallarán mejor.

Cecilia Nitchell (una mohawe)

podem canviar el món

1. Presentació

Per salut materna s'entén l'atenció sanitària i l'atenció comunitària específica que requereixen les mares o futures mares. Els Objectius del mil·lenni es proposen reduir en tres quartes parts la taxa de mortalitat materna per al 2015.

En molts països del món, els embarassos i els parts suposen un greu risc per a les dones. Situacions que es reconeixien a Europa al començament del segle XX (el part com un episodi de risc important per a les mares) són circumstàncies habituals als països pobres, i més dramàticament encara a la regió de l'Àfrica Subsahariana.

Però l'atenció sanitària en el part, a banda de ser molt important, no és tot el problema: Les mares necessiten ajuda de la comunitat abans dels naixements i després d'ells, ja que els nostres fills i filles són totalment dependents durant anys. Traure de la pobresa a les famílies que la pateixen i dotar de servicis comunitaris gratuïts a la població són determinants per assegurar la salut materna.

2. Quins elements són determinants per assegurar la salut materna?

- 1? Coincideixen en molts aspectes amb allò que s'ha mencionat per a l'objectiu 4 (reduir la mortalitat infantil), perquè la pobresa i la falta de servicis comunitaris posa en perill tant la vida de les mares com la dels fills i filles.
- 1? L'atenció en el part, l'atenció durant l'embaràs i el post-part, tant quant a servicis mèdics com a educatius i informatius, realitzats d'una forma accessible i gratuïta, són encara un objectiu llunyà per a la majoria de les dones del món, i cal aconseguir-lo. No oblidem que només una minoria dels estats del planeta tenen generalitzats estos servicis.
- 1? Però a més, l'educació prèvia a la maternitat, la universalització de l'educació, de la informació i educació sexual, de la informació preventiva per a evitar malalties de transmissió sexual, són reptes encara per a la majoria de països. Com a exemple, davant de l'epidèmia de la SIDA, es considera que el

podem canviar el món

preservatiu és l'únic mitjà que pot previndre l'extensió de la malaltia. No obstant això, encara en molts països en desenvolupament, les creences religioses o els prejudicis conservadors continuen impeding o dificultant el seu ús i distribució.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ En algunes regions del món s'ha avançat des dels anys 90 en l'atenció especialitzada al part i a l'embaràs (Àsia Oriental, Estats Àrabs, Amèrica Llatina i el Carib).

▼ Alarmes

- ▼ La majoria de les dones que moren al donar a llum o per complicacions en l'embaràs es troben en els països pobres. Més de mig milió de dones moren cada any al donar a llum. Molts milions més pateixen incapacitats.
- ▼ A l'Àfrica Subsahariana es manté la mateixa proporció de naixements atesos que fa dècades, i en la regió d'Àsia Meridional, amb una població enorme, l'avanç és molt curt.
- ▼ La SIDA afecta greument les dones dels països pobres. La taxa d'infecció en l'Àfrica Subsahariana en les dones joves és sis vegades major que entre els homes. Els seus fills tenen moltes possibilitats de ser seropositius al néixer.

4. Què s'està fent?

📖 Exemples en el món

- 📖 **Sensibilització sobre drets sexuals i reproductius.** El programa "Cara a cara" està impulsat per la Federació Internacional de Planificació Familiar, des

de la seua secció europea. Llança campanyes internacionals per sensibilitzar a la gent en temes sexuals i reproductius, englobant els temes de salut materna-infantil, mutilació sexual femenina i defensa i estímul del dret a l'educació sexual dels joves (www.fpfe.org).

 Mares que atenen els menjadors. En molts països llatinoamericans, un dels problemes per a l'escolarització dels xiquets i xiquetes és que les escoles es troben molt lluny de casa, això comporta que les mares no puguin cuidar el seus fills i filles, sumat als continus problemes d'abastiment d'alimentació. Les escoles es construeixen amb una cuina adossada (formada generalment per un foc i zona d'emmagatzemament de menjar), i les mares s'organitzen per torns per donar de menjar a tots els xiquets. L'abastiment de menjar es realitza moltes vegades amb l'ajuda de programes de cooperació internacional.

 Formació per a mares adolescents. El fet de tindre fills en l'adolescència pot suposar un factor de limitació personal important. En contextos de pobresa, estos condicionants s'agregen i és necessari impulsar accions de suport a les mares, en tots els àmbits. En Vila El Salvador (Perú), es desenvolupa, davall l'organització d'entitats socials locals i amb el suport de la cooperació internacional, un projecte que uneix formació i integració laboral per a mares adolescents. A més d'un programa de formació laboral, es desenvolupa una formació per al creixement personal: autoestima, identitat, autoprotecció, lideratge personal, problemes específics de la maternitat quant a salut i aspectes emocionals es refereix (Fundació ISCOD —UGT— www.ugt.es/iscod).

 Escola de Salut i de Participació. La recuperació de les medicines tradicionals i formació de mediadores de salut, d'agents pròximes a la població que puguin atendre problemes comuns en dones embarassades, tant en qüestions de criança com en qüestions informatives de salut general i higiene, es considera una ferramenta clau en la millora de la salut materna des de la perspectiva de la salut comunitària. A Veneçuela, en la comunitat de Tarma (estat de Vargas) i en un sector de Caracas, un grup de dones van iniciar un procés de formació sobre medicines alternatives i tradicionals que ha desembocat en la creació de la "Escola de Salut per a la Participació Social". Es produeixen trobades i jornades de formació, amb molta participació de població indígena, on s'instrueix i s'intercanvia informació

podem canviar el món

sobre preparació en el part i mesures de prevenció, tractant de recuperar alhora la saviesa popular en tractaments i mesures preventives (pazyvi-da@hotmail.com).

Formació de promotores de salut sexual i reproductiva. Una estratègia de l'organitzacions de cooperació en els seus programes de salut

comunitària és la capacitat de promotores de salut. Metges del món forma persones que es denominen promotores de salut sexual i reproductiva, dones de les comunitats, sense preparació mèdica o sanitària prèvia, que es formen per a poder desenvolupar treballs de promoció de la salut sexual i reproductiva a una escala bàsica dins de la seua comunitat: hàbits d'higiene i alimentaris, detecció —no tractament— de malalties, control bàsic dels embarassos, etc. Desenvolupen programes en diferents països d'Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia amb este plantejament. (www.medicosdelmundo.org).

5. Què pots fer-ne tu?

Com veiem, la salut materna no sols consisteix en cures mèdiques. El suport comunitari a les mares en situació desfavorida és determinant. Pots assabentar-te de quines organitzacions donen suport a la teua comarca o a la teua ciutat a mares amb dificultats econòmiques i d'integració en les tasques educatives amb els seus xiquets i xiquetes, i tirar una mà.

Ofereix la teua col·laboració a associacions locals d'immigrants i que treballen amb dones i mares. Un oferiment pot ser ajudar en l'aprenentatge de la

llengua d'ús de la teua comunitat, el més bàsic, que és una ferramenta imprescindible per a la integració.

- ⇄ Col·labora amb les organitzacions internacionals que treballen en programes de salut comunitària en tot el món, oferint diners, recol·lectant fons, fent xicotetes campanyes de conscienciació al teu centre educatiu, al teu barri, al teu lloc de treball.
- ⇄ Pren contacte amb les campanyes que es realitzen a favor dels drets sexuals i reproductius, i contra el fenomen de la mutilació genital femenina, que afecta tantes dones del món.

6. On pots informar-te'n per actuar?

- ➔ Lliga de la Llet. Grups locals de suport a la lactància materna. Els grups de suport a la lactància materna són iniciatives autogestionades molt actives en tot Espanya. Estan formades per voluntàries —i algun voluntari— que donen suport a les mares i futures mares, i que organitzen accions de divulgació (www.lalecheleague.org/LangEspanol.html).
- ➔ Les organitzacions Mèdics sense Fronteres (www.msf.org) i Metges del món (www.medicosdelmundo.org) tenen programes de salut comunitària, amb especial incidència en salut sexual i reproductiva, en països dels cinc continents.
- ➔ Federació de Planificació Familiar d'Espanya (www.fpfe.org). Ací podràs trobar projectes i informació sobre salut materna, incloent entitats que potser treballen prop del teu entorn, així com enllaços a diferents iniciatives a Espanya i en el món.

7. Per saber-ne més

- @ *Informe Estat mundial de les Mares, 2005, Save the Children.* Informe amb molta informació sobre la maternitat i la pobresa al món.
- @ Campanya "No més violència contra les dones" d'Amnistia Internacional: (www.actuaconamnistia.org). Materials i informació per a divulgar i participar en la campanya.

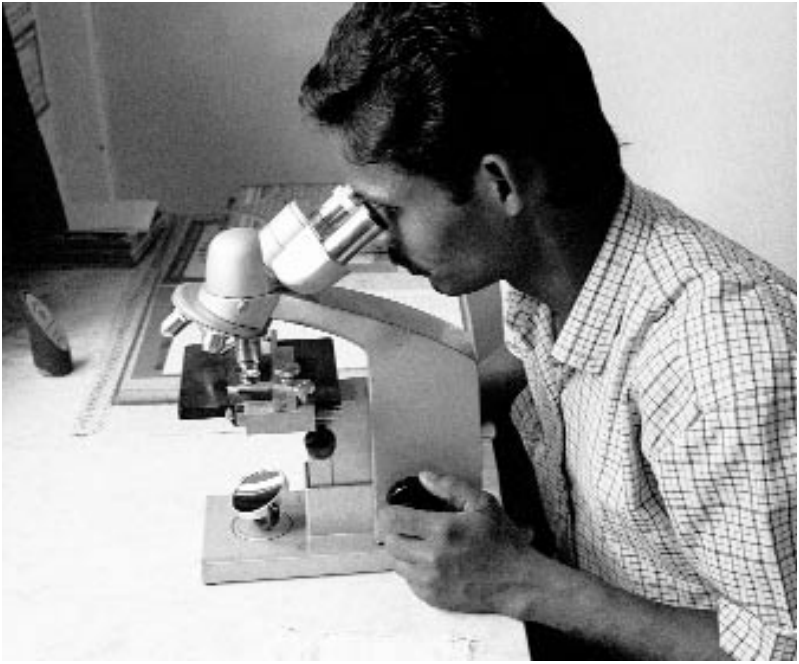
podem canviar el món

- @ Carlos González: *El meu xiquet no vol menjar. Estima'm molt. com educar els teus fills amb amor* (Ed. Temes de Hui). Dos llibres on este pediatre saragossà fa una tancada defensa de la lactància materna i d'una criança basada en l'instint, en l'afecte i en la saviesa tradicional de les mares.
- @ María José Urruzola Zabalza: *Guia per a xiques*. La pots descarregar des de www.educacionenvalores.org.

OBJECTIU 6

combatre la VIH/SIDA,
la malària i altres
malalties

AMBIAR

Des del punt de vista de les estadístiques, si una persona rep mil dòlars i una altra persona no rep res, cada una d'eixes dos persones apareix rebent cinc-cents dòlars en el càlcul de l'ingrés per 'capita'. Des del punt de vista de la lluita contra la inflació, les mesures d'ajust són un bon remei. Des del punt de vista dels que les pateixen, les mesures d'ajust multipliquen el còlera, el tifus, la tuberculosi i altres malediccions.

Eduardo Galeano

1. Presentació

La idea central és detindre i començar a reduir la propagació de la SIDA, així com disminuir significativament la incidència de la malària i la tuberculosi. Estes malalties, per afectar significativament amplis sectors de la població mundial, traspasant fronteres, països i continents, es consideren pandèmies.

El paludisme o malària, la SIDA i altres epidèmies afecten particularment els països pobres i minven les seues possibilitats de desenvolupament. A Europa o Estats Units, episodis de tuberculosi o de malària són anecdòtics, i la SIDA es presenta, gràcies als costosos tractaments, com una malaltia crònica (molt greu però que no implica necessàriament la mort).

Com veiem, tots els objectius del Mil·lenni estan relacionats, i el vector comú és la pobresa.

2. Podem detindre la SIDA i les principals pandèmies?

- Com veiem per la incidència d'estes malalties, estes afecten les persones més pobres i vulnerables, i en les zones més empobrides —que no pobres— del planeta. L'absència de recursos educatius, preventius, d'atenció sanitària, d'aigua i alimentació adequada provoquen la propagació d'estes malalties. I comptar amb eixos recursos assegura, si no eliminar-les, almenys controlar-les i evitar contagis massius.
- Per tant, no estem davant de cap desastre natural que succeisca en determinats països o regions del món, sinó davant d'una simple i dura situació d'injustícia a nivell planetari.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ En 1977 es va acabar amb la pigota, onze anys després que s'establira l'objectiu.
- ▲ Els avanços en el tractament amb medicaments retrovirals fa que la SIDA es pugui considerar ja una malaltia crònica (i no necessàriament mortal) als països on la seua població pot pagar estos medicaments.
- ▲ Les mesures preventives (i principalment l'ús massiu de preservatius) han demostrat eficàcia en la contenció de l'epidèmia de la SIDA.
- ▲ Hi ha avanços en investigació de la prevenció i tractament de malalties com la malària.

▼ Alarmes

- ▼ En els països en desenvolupament, la majoria de la població no pot pagar-se els medicaments que ja poden controlar o tractar malalties tan greus com la SIDA. El 90% de la investigació farmacèutica es dedica a combatre les malalties que pateix el 10% de la població més rica del planeta. És un exemple palpable de què els avanços en la investigació mèdica han d'acompanyar-se de mesures socials d'aplicació si volem que servisca a una major part de la humanitat.
- ▼ L'esperança de vida a l'Àfrica Subsahariana és de 47 anys. Sense el VIH/SIDA seria de 62 anys. Hi ha països l'esperança de vida del qual no supera els 33 anys. El VIH/SIDA és la principal causa de mort a l'Àfrica Subsahariana.
- ▼ El VIH/SIDA és una de les quatre principals causes de mortalitat en tot el món. Cada dia moren 8.000 persones a causa de la SIDA, i les persones afectades sumaven en 2005 més de 40 milions.
- ▼ En els països rics (o "desenvolupats") també es registra una tendència preocupant amb relació a la SIDA: la percepció que esta gravíssima malaltia no és mortal necessàriament està causant una relaxació en les mesures preventives, i un creixement de la seua incidència. A Espanya pot estar infectada per la SIDA entre el 0,4% i el 0,7% de la població (entre 150.000 i 280.000 persones), segons diferents estimacions.

- ▼ El paludisme o la malària afecta cada any a 500 milions de persones i mata a 1 milió d'elles anualment.
- ▼ La tuberculosi, anecdòtica en els països rics, acaba amb la vida de dos milions de persones cada any en els països empobrits, i este nombre va creixent.

4. Què s'està fent?

Algunes iniciatives

 Comitès anti-SIDA. Són organitzacions locals que lluiten per la defensa dels drets de les persones seropositives. Organitzen també sessions de conscienciació, fòrums de debat i campanyes de prevenció. En moltes ciutats espanyoles hi ha comitès antisida i organitzacions locals que lluiten per evitar la discriminació i promoure la solidaritat. Un element clau és la lluita per difondre i defensar polítiques actives de prevenció i d'igualtat (difusió de l'ús del preservatiu, evitar l'estigmatització, l'homofòbia o el menyspreu cap a persones homosexuals...), amenaçada per agressives campanyes de cercles conservadors —Campanyes que van començar amb Ronald Reagan i no han parat de créixer auspiciades pels lobbys conservadors internacionals—, que tracten de vincular la prevenció amb l'abstinència sexual i obstaculitzen la generalització d'instruments com el preservatiu. Com a exemple d'organitzacions locals, podem citar la web gallega: www.causaencantada.org.

 Contra la discriminació laboral. Moltes persones que viuen amb el VIH/SIDA s'enfronten quotidianament a situacions de discriminació que atempten contra els seus drets humans: acomiadaments injustificats, discriminacions laborals, exigència d'anàltiques... L'Observatori de Drets Humans i VIH/SIDA de XARXA2002 (xarxa de persones i associacions dedicades a la lluita contra la SIDA) està realitzant una campanya davall el lema "Tens dret! En el teu lloc de treball", on es mostren els casos de discriminació més freqüents i s'orienta sobre com afrontar-la, relacionant-ho amb la normativa espanyola sobre discriminació i SIDA (www.todosida.org). El material de la campanya pot consultar-se en Internet: www.observatorio.red2002.org.es.

podem canviar el món

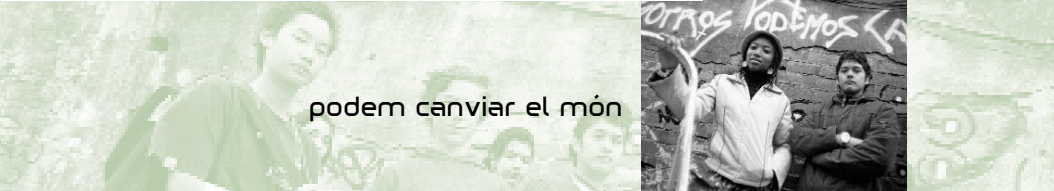
Exemples en el món

 Act-Up. És una organització de protesta i denúncia d'actituds discriminatives contra malalts/es de SIDA. Va nèixer a París en 1989, amb motiu del Dia de l'Orgull Gai i Lèsbic. Ha estat referent per a molts moviments de reivindicació i protesta arreu del món, denunciant amb accions de carrer —Com les “tombades”— i manifestos la inacció de molts poders públics en matèria de prevenció i atenció sanitària, i del que es consideren complicitats anònimes i quotidianes del virus: violacions del secret mèdic i de la intimitat, baixos pressupostos d'investigació i tractament (front per exemple als ingents pressupostos militars), postures religioses i d'organitzacions afins en contra de l'ús del preservatiu com a ferramenta de prevenció... (www.actupparis.org).

 Voluntaris contra la SIDA a Moçambic. L'esperança de vida a Moçambic, un dels 10 països més pobres del món, és de 38 anys, degut en part a l'alta incidència de la SIDA. La Comunitat de Sant'Egidio va posar en marxa a Maputo un programa de tractament sobre SIDA, amb formació específica de personal sanitari i voluntaris, tractament a dones durant l'embaràs i després del part, aconseguint prevenir la transmissió de la malaltia mare-fill i salvar la vida de moltes xiquetes i xiquets. Altres països com Malawi, Tanzània, Guinea-Bissau i Sud-àfrica han seguit el programa creat a Moçambic (www.manosunidas.org).

 Èxit en la lluita contra la tuberculosi a Camerun. Un sistema d'assistència posada en marxa pel metge Alberto Piubello a Camerun, amb el suport de Mans Unides, ha aconseguit la curació d'un 85 % dels malalts i malaltes de tuberculosi, complint ja un dels objectius del mil·lenni. Este metge fa èmfasi

podem canviar el món

en l'educació sanitària, i ha creat una xarxa de suport per assegurar que els afectats prenen la medicació. El programa compta amb més de 70.000 persones beneficiàries (www.manosunidas.org).

Lluita contra la malària a Bangla Desh. Bangla Desh té una incidència de tuberculosi important, malaltia que com sabem està molt relacionada amb situacions de pobresa (en este país, els casos de malnutrició aguda en menors de 5 anys representen el 32%). Des de 1999, l'organització Mèdics sense Fronteres compta amb una xarxa de clíniques i punts de tractament de la malària en diferents districtes. Els equips d'educació per a la salut visiten aldees pròximes a les clíniques, donant a conèixer els serveis de salut, utilitzant moltes vegades jocs i representacions. Es sensibilitza i s'educa en la prevenció de la malària, l'atenció prenatal i la higiene bàsica. Es desenvolupen també programes nutricionals (www.msf.es).

5. Què pots fer tu?

- Protegeix-te i contribueix a frenar l'expansió de la SIDA. L'ús del preservatiu és l'únic mètode efectiu per evitar contagis. Busca la informació bàsica per a protegir-te i viure la sexualitat amb llibertat però sense riscos.
- Col·labora des del teu centre educatiu amb les entitats de salut que promouen l'ús del preservatiu, que presten informació i formació sense prejudis sobre sexualitat i sobre precaucions davant de les malalties de transmissió sexual.
- Col·labora amb les entitats que treballen en cooperació internacional a frenar l'expansió de la SIDA, de la malària i la tuberculosi als països més pobres del món.
- Convida al teu propi centre educatiu a persones d'associacions d'afectats per la SIDA que hi haja en la teua pròpia ciutat, implicant a la direcció del centre. Invita a conèixer de primera mà a les teues companyes i professors els problemes de salut i de discriminació que pateixen.

6. On pots informar-te'n per actuar?

Informació sobre SIDA, voluntariat, campanyes informatives i de denúncia:

- ➔ Federació de Planificació Familiar d'Espanya. Centres Jovens d'Anticoncepció i Sexualitat (www.fpfe.org).
- ➔ Unió per a l'ajuda i protecció dels afectats per la SIDA (www.unapro.org).
- ➔ Asociación "Suport Positiu" (www.apoyopositivo.org).

Informació sobre campanyes internacionals: pots informar-te en la pàgina d'UNICEF (www.enredate.org).

7. Per saber-ne més

- @ Ricardo Flames (comp.): *Construint identitats. Estudis des del cor d'una pandèmia*. Madrid, S. XXI Editors, 1995.
- @ Exemples d'actuacions de salut comunitària en la lluita contra la SIDA (Metges sense Fronteres. www.msf.es).
- @ Ejemplos de programes de tractament de SIDA, tuberculosi i malària en contextos de pobresa (www.manosunidas.org).

OBJECTIU 7

garantir
la sostenibilitat
del medi ambient

AMBIENT

Açò sabem: la Terra no
pertany a l'home. És
l'home el que pertany a la
Terra.

De la carta del Cap Seattle, Líder dels
Suquamish, al president Washington,
1855

podem canviar el món

1. Presentació

La crisi ambiental ja no és només una preocupació de grups minoritaris, com pareixia al començament de la dècada dels 70, quan va nèixer el moviment ecologista. La comunitat científica coincideix ara a denunciar una situació crítica, en la que els efectes de l'acció humana sobre el medi estan ja afectant les nostres vides i ho faran més en el futur.

La *"Avaluació dels Ecosistemes del Mil·lenni"* és un informe elaborat per més de 1.300 experts de 95 països, per encàrrec del *Programa de nacions Unides per al Medi Ambient*, per orientar als responsables de prendre decisions a escala mundial. L'informe adverteix que, en els últims 50 anys, els sers humans han alterat els ecosistemes d'una manera més ràpida i intensa que en cap altra etapa de la història humana, la qual cosa suposa un perillós experiment. *"Qualsevol progrés que s'obtinga en la consecució dels objectius d'eradicar la pobresa i la fam, millorar la salut i protegir el medi ambient, probablement no serà sostenible si la majoria dels recursos dels ecosistemes de què depèn la Humanitat continuen degradant-se"*, assenyala l'informe.

2. Què significa sostenibilitat ambiental?

 La complicada paraula "sostenibilitat" es refereix a la capacitat de mantindre's en el temps, de continuar sent. Des de fa uns anys, les alarmes que adverteixen sobre la impossibilitat del planeta per continuar satisfent les exigències del nostre model de vida, han posat de moda este terme: *sostenibilitat ambiental*. Amb ell ens referim al repte que tenim per davant: preservar el benestar de les persones i el funcionament dels sistemes naturals dels quals depenem, no sols per a la nostra generació sinó per a les generacions futures.

 Açò implicarà canvis molt importants: d'una banda, és imprescindible satisfer les necessitats dels que no tenen les coses bàsiques; d'un altre, el món ric ha de modificar el seu model de desenvolupament, que s'apropia dels recursos naturals mundials i els usa com si foren infinits. Només un desenvolupament que respecte les capacitats de la naturalesa i permeta un repartiment just de la riquesa és "sostenible", és a dir, viable a llarg termini.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ El *Protocol de Kyoto* (1997) ha sigut el primer gran acord internacional per fer front al greu problema del canvi climàtic. Actualment, 129 països l'han ratificat, comproment-se a reduir l'emissió dels gasos que provoquen el calfament de l'atmosfera. La majoria dels experts climatòlegs del món estan d'acord en la urgència de reduir dràsticament les emissions de CO₂ i altres gasos d'efecte hivernacle, en contra dels esforços de grans empreses i governs com el dels Estats Units per negar les evidències del canvi climàtic.
- ▲ Des dels anys 90 —a partir de la *Conferència de Rio de Janeiro*, de 1992— Es tracten d'impulsar programes de sostenibilitat ambiental a tot el món, especialment les anomenades 'Agendes 21 locals', que s'apliquen en l'àmbit municipal. Són iniciatives molt interessants, si no es queden en una simple llista de bones intencions, perquè ajuden als ajuntaments i a la ciutadania a reflexionar i a prendre decisions sobre com fer millors ciutats i pobles per a la gent i respectant el medi ambient.

▼ Alarmes

- ▼ Molts països, entre ells Espanya, estan incomplint els seus compromisos de reducció d'emissió de gasos, mentre que contaminants tan importants com a Estats Units i Austràlia segueixen oposant-se al *Protocol de Kyoto*.
- ▼ Es calcula que, en els passats vint anys, s'ha perdut una miqueta més d'un terç de la biodiversitat del planeta (la riquesa en espècies de fauna i flora). A més, l'esgotament de les reserves pesqueres, el consum excessiu de fusta i altres combustibles, la pèrdua de boscos, la desertificació, la degradació d'ecosistemes marins i la pèrdua de qualitat de l'aigua dolça... són alguns dels principals problemes als quals ens enfrontem.
- ▼ Els països —i les persones— més rics tenen una gran responsabilitat: al món, el 20% de la població concentra el 80% de la riquesa de tots. Mentrestant, en algunes regions de l'Àfrica Subsahariana, l'abastiment d'aigua, per posar un exemple de necessitat bàsica, a penes arriba al 44% de la població.

4. Què s'està fent?

Exemples en el món

 Salvar un arbre, salvar el bosc. L'any 1997, la companyia Fustera Pacific Lumber va començar a talar un bosc de sequoyas mil·lenàries en Humboldt (Califòrnia). Julia "Butterfly" Hill, una xica de 23 anys, va decidir pujar a la copa d'una gran secuoya de 1.800 anys per evitar la seua tala... i va passar allí 738 dies, 2 anys!, fins que va aconseguir detindre la destrucció del bosc. La seua determinació va fer que moltes persones i grups li donaren el seu suport, la seua imatge va donar la volta al món, i la pressió sobre l'empresa Fustera va acabar donant fruits. Moltes vegades, estes "xicotetes" accions dutes a terme per persones anònimes són enormement útils: donen a conèixer problemes, salven entorns concrets i animen la gent a actuar en altres costats. (*El llegat de Lluna. Julia Butterfly Hill*. Ed. Suma de Lletres, 2002.)

 L'abraç als arbres. En 1973, en una remota aldea de l'Himàlaia, un grup de dones llauradores va decidir abraçar-se a uns arbres per a evitar la seua tala. Aquella acció va ser un exemple inspirador per a molts col·lectius de tot el planeta que es van mobilitzar en defensa dels arbres. Va originar, a més, el moviment "Chipko" (abraç, en indi), que ha treballat per la conservació dels boscos i per la utilització responsable dels recursos naturals a l'Índia. Este moviment va rebre el Premi Nobel Alternatiu en 1987. (*Viure lleugerament sobre la Terra. Premis Nobel Alternatius*. Integral, 1992.)

 Digues no al plàstic. En la regió d'Ooty, al sud de l'Índia, una funcionària pública, Suppriya Sahu, va emprendre en 2001 una campanya

podem canviar el món

per a eradicar les bosses de plàstic a la zona, motivada per l'acumulació d'este fem que degradava el paisatge i provocava la mort d'animals. Esta enèrgica dona ha combinat la força de la seua autoritat (aplicant multes als comerciants que incompleixen la prohibició) amb una campanya informativa i educativa molt àmplia dirigida a escoles, associacions, dones, servicis socials... Les tradicionals bosses de tela, el paper i els fulls han tornat a ser útils als comerços de la regió (www.hindu.com/thehindu/mag/2002/05/19/stories/2002051900370400.htm).

Cooperatives de consum. Cada vegada són més les cooperatives formades per persones que, a una comarca o a una ciutat, s'organitzen per comprar directament a productors d'aliments biològics (no tractats amb adobs químics ni pesticides ni manipulats genèticament). Aconsegueixen uns preus raonables al comprar en una certa quantitat i evitar intermediaris, i converteixen la distribució d'aliments en una ocasió de trobada, per compartir i intercanviar idees. Com a exemple, podem citar els grups BAH (Bajo el Asfalto está la Huerta) de la regió de Madrid ([www.bah.ourproject.org /](http://www.bah.ourproject.org/)).

Marea de solidaritat. A partir del desastre de l'enfonsament del "Prestige" (novembre del 2002), es va produir un moviment de solidaritat sense precedents arreu d'Espanya. Milers de voluntàries i voluntaris van acudir a netejar les costes gallegues, avançant-se i portant la iniciativa enfront de l'organització oficial. Es va crear a Galícia una plataforma ciutadana (Mai Más) que es va constituir en tot un símbol de protesta i de resistència davant de la passivitat de les autoritats de llavors, que van tractar de minimitzar informativament el desastre. Quan tants experts parlen de la "passivitat" dels jòvens, està bé recordar el que va succeir llavors, eixa enorme resposta solidària que pocs esperaven. Informació de "Mai Más": www.plataformanuncamais.org.

5. Què pots fer-ne?

La lluita contra la degradació ambiental, hui en dia, ens compromet a totes i a tots. No és només una qüestió de governs o d'organismes internacionals. Cada una i cada un ha de barallar-se pel que té més prop, en primer lloc, i a més recolzar iniciatives globals o d'altres regions.

Algunes idees per a posar mà a l'obra

- Pots crear un col·lectiu ecologista al barri o al centre educatiu on estigues, per analitzar el que ocorre al teu entorn i denunciar els atemptats contra el medi i la qualitat de vida: destrucció de parcs, abusos de l'automòbil, contaminació, abocaments, consum irresponsable (començant, per exemple, per la quantitat de paper que s'utilitza en el teu propi institut).
- Pots vincular-te a algun grup local o regional que estiga actiu i participar de les seues activitats.
- Pots promoure alguna campanya de reflexió o debat al teu entorn més pròxim: institut, barri..., sobre qualsevol qüestió ambiental candent, ja siga local (imaginem alguna cosa tan habitual com que van a carregar-se un bosc per a fer 300 adossats) o global (canvi climàtic, espècies amenaçades...).
- Pots promoure alguna iniciativa per reduir el consum energètic al teu propi institut o col·legi, com en l'exemple que mencionàvem de l'institut de Bilbao, o pots animar al teu centre per adherir-se a la xarxa d'Ecoes-cuelas.
- En el pla individual, recorda una cosa senzilla: reutilitzar, recuperar, reciclar, compartir i allargar la vida dels productes que utilitzes.

6. On pots informar-te'n per actuar?

- *Ecologistes en acció*. És una coordinadora d'associacions que opera a tot l'estat. A través d'ells pots contactar amb col·lectius pròxims a la teua zona. Pots col·laborar tant com vullgues, participant en fòrums, en accions de denúncia, en activitats educatives, en grups de consum responsable (www.ecologista-senaccion.org).
- *Greenpeace*. És una associació que desenvolupa campanyes de denúncia a gran escala, amb accions concretes que aconsegueixen una bona repercussió mediàtica. Pots col·laborar com a voluntària o voluntari en diferents projectes (www.greenpeace.org/espana/).
- *Centro Nacional d'Educació Ambiental —CENEAM—*. Localitzat en Valsaín, Segòvia, té un centre de documentació sobre medi ambient imprescindible i una interessant pàgina web. Desenvolupa un programa de formació molt

ampli i és una font d'informació i recursos sobre multitud d'iniciatives estatals i internacionals (www.mma.es/educ/ceneam/index.htm).

7. Per saber-ne més

- ① E. F. Schumacher. *El que és xicotet és bell*. Ed. Blume, 1978. Un clàssic del moviment ecologista. En esta obra, de 1973, traduïda a més de 20 idiomes, s'explica amb molts exemples com les xicotetes iniciatives econòmiques sostenibles fan avançar a les regions i comunitats. Es considera un dels llibres més influents de la segona mitat del segle XX.
- ① Diversos autors. *Campanyes en defensa del medi ambient. Una guia per passar a l'acció*. Greenpeace Espanya, 2005. Una ferramenta per dissenyar campanyes, de manera que cada persona o col·lectiu arrebregueu el que siga d'utilitat i ho adapteu a les vostres circumstàncies. Es pot descarregar de la pàgina: www.greenpeace.org/espana/getinvolved/gu-as/pasar-a-la-acci-n.
- ① *La degradació ambiental amenaça els Objectius del Mil·lenni*. Informe que alerta sobre les conseqüències per al món pobre de la degradació ambiental global, en www.pobrezacero.org.
- ① Documents temàtics de les pàgines web de les organitzacions Ecologistes en Acció i Greenpeace.

OBJECTIU 8

fometar
la cooperació
internacional per
al desenvolupament

La lliçó de la nostra humanitat inacabada és que quan excloem ens empobrim i quan incloem ens enriqueim. Tindrem temps de descobrir, tocar, anomenar, el nombre dels nostres semblants que els nostres braços siguin capaços de fer-los nostres? Perquè cap de nosaltres reconeixerà la seua pròpia humanitat si no reconeix, primer, la dels altres.

Carlos Fuentes

podem canviar el món

1. Presentació

Començant el segle XXI, la humanitat té recursos econòmics i tecnològics suficients per a solucionar en un curt període de temps un problema tan essencial com és la fam al món. Té també recursos per combatre la pobresa i mitigar l'impacte massiu de malalties que estan en molts països del mant la població, com la SIDA a Àfrica.

L'Objectiu 8 dels Objectius del Mil·lenni es centra en crear i fomentar iniciatives de suport internacional, com la implantació de mesures per solucionar el problema del deute extern dels països pobres, l'augment de l'ajuda oficial al desenvolupament (d'on es nodreixen molts projectes de desenvolupament local i regional) i per incrementar la comunicació i la cooperació entre els diferents països per afrontar els reptes de corregir la desigualtat i enfrontar-se amb més eficàcia a les emergències humanitàries que pateixen recurrentment les regions més pobres del planeta.

2. Per què serveix l'ajuda al desenvolupament? Com pot millorar-se la cooperació internacional per al desenvolupament?

- L'ajuda al desenvolupament tracta d'aportar recursos des de països més rics a països més necessitats, amb la filosofia de trobar un desenvolupament i avanç social dels països empobrits.
- És ja ben conegut que la humanitat té recursos suficients per posar fi a la pobresa. Però la majoria dels països no aporta ni el tan demandat 0,7% del seu Producte Interior Brut en ajuda humanitària, sinó la mitat i encara menys d'eixa quantitat.
- No és només una qüestió de recursos. La pobresa va molt sovint lligada a la guerra, i en molts països als quals es viu en la misèria, els seus governants destinen grans fons a organitzar exèrcits per a combatre, en la majoria dels casos, a enemics interns. La canalització de l'ajuda en els països en conflicte és molt complicada i exigeix un gran esforç de mediació. Damunt, molts països rics són exportadors d'armes, i moltes

podem canviar el món

empreses es lucren amb l'exportació d'armes a països pobres i amb situació de conflicte bèl·lic.

3. En quina situació ens trobem?

▲ Avanços

- ▲ Ser conscients de la desigualtat ajuda a combatre-la: La consciència mundial sobre la desigualtat ha augmentat en els últims anys, i creix cada dia la contestació social al liberalisme econòmic que no contempla les necessitats de les persones sinó exclusivament el benefici empresarial.
- ▲ Des de 2000, s'han produït tímids avanços en la condonació del deute dels països més pobres. Des dels organismes financers que controlen l'economia mundial, com el Fons Monetari Internacional o el Banc Mundial, ja s'és conscient que és impossible el pagament del deute per a molts països, a mig i a llarg termini.
- ▲ L'Ajuda Oficial al Desenvolupament Espanyola (AOD) ha augmentat del 2003 al 2004, amb el canvi del partit polític en el govern, d'un 0,23% a un 0,31% del Producte Interior Brut (PIB), i hi ha un compromís per al 0,5% en el 2008.

▼ Alarmes

- ▼ Els països més pobres es troben en una situació molt desavantajosa per el comerç internacional: els països rics protegeixen els seus productes alimentaris amb aranzels, per exemple, mentre que exigeixen als països pobres que òbriguin completament les seues fronteres a la importació. Esta situació injusta és constantment denunciada per les organitzacions humanitàries i de cooperació internacionals.
- ▼ Els recursos per a gastos militars continuen augmentant en el món, mentre els recursos destinats a la cooperació internacional s'estanquen. Es dona la paradoxa que augmenta la consciència de la desigualtat en el món, però els poders econòmics manen, i estos segueixen regint-se exclusivament pel benefici, la qual cosa explica que països amb democràcies consolidades i

tradició de respecte als drets humans —com és el cas dels més influents europeus— no posen fi a l'exportació d'armes. Entre 2000 i 2003 es va augmentar la despesa militar en tot el món en 118.000 milions de dòlars. Si s'haguera dedicat a ajuda humanitària, esta suposaria hui prop del 0,7% de l'Ingrés Nacional Brut (INB) dels països rics (la mitjana a Europa era del 0,35% en 2003), i una reducció substancial de la pobresa i de la mort per fam al món (dades d'Arquitectes sense Fronteres i Programa de nacions Unides per al Desenvolupament).

4. Què s'està fent?

Exemples en el món

 Roba neta. És una campanya que s'ha desenvolupat en els últims anys per part de diverses ONGs de diferents països. Busca, mitjançant actes de denúncia i contrapublicitat, pressionar a les grans marques (Adides, Reebok, Nike, Ikea, Zara, etc.) perquè cuiden els drets fonamentals dels treballadors i treballadores als països d'origen dels seus productes, on moltes vegades s'ha demostrat que es fabriquen els productes en condicions de semiesclavitud per exportar a Europa, Estats Units o Japó. S'han aconseguit determinats protocols d'actuació amb algunes marques, però el camí a recórrer, i la desigualtat, són molt llargues. A Espanya ha estat especialment implicada la ONG SETEM, i també Alternativa Solidaria-Plenty (www.ropalimpia.org)

 Promoció cultural en regions mineres de Bolívia. Les condicions de pobresa i aïllament en què viu la població minera de Bolívia exigeixen actuacions en tots els àmbits. A iniciativa dels treballadors i treballadores, van sorgir les Biblioteques Populars mineres, que tracten d'acostar la lectura als enclavaments de la mineria. S'estan impulsant processos de formació dels treballadors sobre drets laborals, negociació i resolució de conflictes, formació integral per a dones mineres... Amb ajuda de cooperació internacional, s'està ampliant la xarxa de biblioteques que ja existeixen, que funcionen com a centres culturals. Més informació: Fundació ISCOD —UGT— (www.ugt.es/iscod).

 “La Maison dónes bateleurs” (*La casa dels trompetistes*): És una experiència impulsada per l'associació “Solidarités Jeunese” (“Jóvens Solidaris”)

del departament francès de Poiteau Charentes. En una casa rural es realitzen camps de treball internacionals amb la intenció que la gent es conega i compartisca. Coincideixen gents de molts països i de diferents regions franceses. Encara que es treballa molt amb jóvens amb dificultats socials, permetint precisament la convergència de procedències i formes de vida diferents. En esta experiència es treballa molt des de l'art, i especialment a partir d'intercanviar coneixements i experiències entre les i els propis participants: teatre de l'oprimit (segons la proposta del brasiler August Boal), percussió, tallers d'intercanvis de sabers, creativitat... Els camps de treball interna-

cionals són espais de trobada molt interessants per a la cultura de la pau, perquè per definició són el contrari de la guerra: persones de diferents països construint junts i aprenent i valorant les diferents cultures. Més informació: www.solidaritesjeunesses.org. Si desitges informació sobre Camps de treball a tot el món, pots dirigir-te a l'organització “Servici Civil Internacional (www.ongsci.org).

 Brigades Internacionals per la Pau. Esta organització actua específicament en zones en conflicte. Tenen experts en mediació de conflictes, però actuen sobretot al terreny amb la figura de voluntàries i voluntaris observadors en situacions de conflicte armat. Estes persones voluntàries serveixen per donar testimoni del que està passant en contextos molt greus, com va passar amb el genocidi de la població indígena a Guatemala, servint també com “escuts humans” a persones amenaçades, des de sindicalistes a capellans. Voluntàries i voluntaris espanyols han actuat en els últims anys en països com Nicaragua, Guatemala, Honduras, Chiapas —Mèxic—, Iraq, Timor o Indonèsia (www.peacebrigades.org).

 La meua Escola i el món. És un projecte de sensibilització per a la Cooperació al Desenvolupament i d'Educació en Valors. Elabora i posa a disposició de tot el món materials didàctics i de reflexió, notícies valorades sobre interculturalitat a Espanya i al món, organitza tallers i impulsa una xarxa d'Escoles

podem canviar el món

Solidàries. És un projecte dissenyat per la Fundació ISCOD i la Federació de Treballadors d'Ensenyança, ambdós de UGT, amb el patrocini de l'AECI. “La meua Escola i el món” posa en contacte a xiquetes i xiquets dels 5 continents” (www.educacionenvalores.org).

Música contra l'explotació i la mort en la República Democràtica del Congo. A Múrcia i Albacete, promoguts per la Federació de comitès de Solidaritat amb Àfrica Negra —UMOYA— s'han realitzat festivals musicals i actes culturals, incloent l'edició d'un llibre-disc educatiu realitzat pel cantant Domingo Pérez, denunciant una guerra quasi oblidada: més de quatre milions de persones van morir en els últims anys en un conflicte relacionat directament amb la riquesa del subsòl i especialment amb l'explotació del coltan. El coltan és un mineral que s'usa, entre d'altres aplicacions, en els telèfons mòbils i en armes sofisticades. Els miners viuen en condicions de semiesclavitud. Una raó per donar-nos compte que canviar de mòbil tant, per exemple, no és gens innocu. I que, encara que puguem pagar-lo, ja res és “gratis” a l'efecte de l'explotació de moltes persones i de la destrucció ambiental (www.umoya.org, albacete@umoya.org).

5. Què pots fer tu?

Tracta de consumir responsablement. El més important que podem fer en els països desenvolupats per reequilibrar el món és senzillament consumir menys.

Algunes idees per a consumir menys: Intercanvia la teua roba usada. Mira els etiquetatges dels productes i prima els productes locals, els de comerç just i els que no danyen el medi ambient. Allarga la vida de les teues màquines: del teu mòbil, del que tingues. Participa en iniciatives de bescanvi (*veure Objectiu 1*). Compra en xicotets comerços. Mou-te amb transport públic. Renúncia a moure't amb cotxe sempre que no siga imprescindible.

Coneix i participa en iniciatives d'organitzacions locals o internacionals: Col·labora amb entitats que treballen pels drets humans i la solidaritat internacional, o amb xicotetes organitzacions locals: de ciutat, de barri, de poble, perquè en totes hi ha un compromís internacional amb els col·lectius i les zones del món desfavorides.

podem canviar el món

- ➔ **Treballant a l'àmbit local s'arriba al global.** Defenent per exemple el dret a una vivenda digna per als immigrantsal teu barri fas un exercici de ciutadania internacional.

6. On pots informar-te'n per actuar?

- ➔ Plataforma 2015 i més: www.sinexcusas2015.org/sin_excusas2015/middle-frame_files/plataforma.Htm. Ací trobaràs directoris i accions contra la pobresa i la fam a Espanya i arreu del món. Les adreces directes de les 14 organitzacions que la formen estan en l'apartat 6. On pots informar-te per a actuar, del capítol 1. També pots consultar la pàgina de la Campanya Pobresa Zero: www.pobrezacero.org.
- ➔ ONGs i organitzacions ja citades en esta Guia. En tot cas, has d'assabentar-te de les organitzacions que operen en la teua població o comunitat. A través d'altres companyes o companys o dels teus professors, pots saber dels que fan un treball efectiu des de la teua comunitat.

7. Per a saber-ne més

- @ Plataforma 2015 i més. La *paraula encabotada*. Informe 2005 sobre el compliment dels Objectius del Mil·lenni (en los libros de La Cascada i en www.sinexcusas2015.org).
- @ Centre d'Investigació per a la Paz (www.fuhem). És un important centre de recursos per treballar la pau, la interculturalitat i la resolució dels conflictes des de l'educació. Tenen un centre documental molt complet, i una línia de publicacions de gran interès per a educadors.
- @ Fòrum Social Mundial: (www.forumsocialmundial.org.br). Documentació sobre els fòrums socials mundials i la convocatòria de 2006.
- @ Coordinadora d'OND de Desenvolupament: *Guia de recursos en internet per a l'educació per al desenvolupament*. Materials i experiències de cooperació de les diferents organitzacions que integren la CONGDE (www.congde.Org/guia).

Més informació sobre els Objectius del Mil·lenni

Et presentem alguns llibres i enllaços d'internet que creiem poden ser d'interès general per conèixer el que s'està fent entorn dels Objectius del Mil·lenni. Contenen informació i dades que poden complementar el que has vist en esta guia, o ens ofereixen més exemples i formes d'actuar que pensem que poden interessar-te.

Publicacions i documents

- Nacions Unides: *Declaració del Mil·lenni*. Setembre del 2000. Document amb la declaració i la fonamentació dels Objectius. Disponible en pàgines web que indiquem més avall.
- Programa de nacions Unides per al Desenvolupament: *Els objectius de desenvolupament del mil·lenni: Progressos, revessos i objectius —2005—*. Conté extractes de l'informe sobre Desenvolupament Humà 2003, és molt clar i té gràfics que descriuen molt bé el panorama general. Disponible en: www.educacionenvalores.org.
- Programa de nacions Unides per al Desenvolupament: *informes sobre desenvolupament humà* (www.undp.org) informes de periodicitat anual, que abunden en dades sobre l'evolució dels indicadors de desenvolupament humà en el món.
- Pablo J. Martínez Goses: *Objectius del Mil·lenni. Es pot acabar amb la pobresa?* Madrid, 2005, PPC. Reflexió en profunditat i dades sobre cada un dels Objectius i del seu grau de compliment al 2005.
- Hegoa: *Guia de recursos per a treballar la solidaritat*. Una completa i valorada guia de recursos sobre publicacions i enllaços en educació, cooperació internacional, gènere, interculturalitat, pau, medi ambient, comerç just, drets humans... Universitat del País Basc, 2005 (www.hegoa.ehu.es).
- *Plataforma 2015 i més. La paraula encabotada*. Informe 2005 sobre el compliment dels Objectius del Mil·lenni. Los libros de la Catarata. Disponible en Internet en www.sinexcusas2015.Org. articles i informació sobre compliments i incompliments dels Objectius cinc anys després de la seua formulació.

podem canviar el món

- Jeremy Seabrook: *El món pobre*. Intermon-Oxfam, 2004. Analitza la pobresa d'una forma molt clara, intercalant historas de vida de persones del Nord i del Sud.
- *Revista Documentació Social*, núm. 136. Monogràfic. Els *Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni*. Gener-març 2005. Inclou articles i una bibliografia completa.
- Vicente Romero: *Paraules que es va emportar el vent. Històries mínimes*. Madrid, Ed. Espejo de Tinta, 2005. Este periodista de RNE arreplega testimonis de molts conflictes oblidats, i de molts i moltes herois desconegudes que treballen pel món a favor de les persones desfavorides en els contextos més dramàtics.
- Hernán Zin: *La llibertat del compromís*. Plaza i Janés, Barcelona, 2005. Narrats per este periodista argentí, mostra exemples de persones compromeses amb el seu temps i amb els més pobres, amb la narració dels seus trajectes vitals. La seua lectura és molt estimulant.
- *Diagonal* (periòdic quinzenal d'informació crítica). Este periòdic ens ofereix una gran quantitat d'informació sobre moviments socials i iniciatives ciutadanes, a Espanya i en el món (www.diagonalperiodico.net).

Enllaços

- www.aulainterultural.org. És un centre virtual de recursos educatius, un punt de trobada d'iniciatives de formació i un espai d'intercanvi i participació. L'impulsen i coordinen la Fundació ISCOD i la Federació de Treballadors de l'Ensenyança de la UGT.
- www.educacionenvalores.org. És la pàgina de la campanya "La meua Escola i el món" (ISCOD-FETE, UGT). A més de recursos didàctics per a treballar la solidaritat en l'aula, vol ser un punt de trobada per a escoles, educadors i estudiants de tot el món. Ací podem trobar també documents informatius bàsics sobre els Objectius del Mil·lenni.
- www.sinexcusas2015.org. És la pàgina de la Campanya dels Objectius del Mil·lenni de nacions Unides. Conté també informació, a través d'enllaços, sobre la Campanya Pobresa Zero, sobre la Plataforma 2015 i més i de qualsevol tipus d'iniciatives i projectes a favor del compliment dels Objectius del Mil·lenni.

podem canviar el món

- www.enredate.org. És la pàgina d'UNICEF i conté informació també sobre la campanya del mil·lenni, de materials didàctics i de propostes d'interès per a jòvens i per a treballar amb la infància.
- www.fuhem.es/portal/areas/Paz. Pàgina del Centre d'Investigació per a la Pau (CIP-FUHEM), amb materials didàctics, articles, anàlisi i informes de la conjuntura internacional de la pau i de l'evolució dels conflictes.

Les teues aportacions (o “La teua experiència”)

Vols contar-nos alguna experiència en què hages participat o que conegues del teu entorn pròxim, que vaja en la línia del que proposen els Objectius del Mil·lenni?

Ens interessa molt conèixer experiències locals, per divulgar-les i que puguen servir d'estímul i donar idees a altres persones que s'estiguen plantejant accions. Ens serveix qualsevol iniciativa que hàgeu tingut en el vostre propi col·legi, institut, centre de treball, associació. Les arreplegaríem en la pàgina web www.educacionenvalores.org. perquè les puga consultar qui vullga, i si és possible en pròximes edicions d'esta guia.

Moltes gràcies per endavant per la teua col·laboració.

podem canviar el món

Nom de l'experiència _____

Lloc on es du (o es va dur) a terme _____

Persones o entitats que la promouen o la van promoure _____

Destinatari _____

Descriu breument en què va consistir _____

Valoracions després de la seua realització _____

Projecció de l'experiència al centre on s'haja realitzat, en el barri, poble o ciutat
(quines conseqüències creus que ha tingut) _____

Adreça de contacte —correu electrònic o adreça postal—, per si algú vol posar-se
en contacte amb vosaltres _____